



...І туры па аграгарадках для беларусаў свету

С. 6

"Мінская школа" ў піцерскай зале

С. 7

Ці патрэбны "Трыкатажнік" Пінску?

С. 12

Завязаць хустку па-лельску

С. 13

Станіслаў, сын стражніка полацкага...

С. 14

Сёння ў Заслаўі распачалося вялікае Свята беларускага пісьменства



Узорны аматарскі ансамбль скрыпачоў "Меца" Заслаўскай школы мастацтваў (кіраўнік — Алена Казлоўская) каля помніка Ізяславу-кніжніку, які ўстаноўлены ў гарадскім парку. Фота Юрыя ІВАНОВА

ЗАСЛАЎСКАЯ СІМФОНІЯ ДЛЯ ЛІТАРЫ З АРКЕСТРАМ

Акцыя "К": журналістскі аўтапрабег па СДК і не толькі

Ідэі "Ля Белай Чаплі"

Увечары перад Лунінцом заехалі ў загадковы Кажан-Гарадок... А ўвогуле, фінальны тур чэрвеньскага аўтаваяжу прайшоў па палескім краі, дзе набіраўся настаўніцкай мудрасці Якуб Колас. Ля гасцёўні ў Лунінцы нас сустрэў бюст народнага пісьменніка і аўтара "Сымона-музыкі". Сустрэў, а наступнай раніцай праводзіў на Ганцавіччыну. Як, думаеце, называлася крама ў Люсіне, дзе мы праз пару гадзін пілі духмяную каву? Правільна: "На ростанях"! "К" пісала некалькі гадоў таму пра культуру Люсіна, пра незвычайныя бібліятэку і клуб, дзе любая творчая дзея нясе на сабе адбітак думак і мар Песняра. Тут кожная бібліятэкарка ды клубніца — Ядвіся ў душы і любіць Палессе так, як Колас і апісваў...

У Люсіне таму больш не спыняліся, а скіраваліся найпрост у Ганцавічы — у мясцовы райметадцэнтр, заўжды багаты на праекты, рэалізаваныя і толькі што народжаныя.

Яўген РАГІН і Кастусь АНТАНОВІЧ
Мінск — Мінская — Гомельская — Брэсцкая вобласці — Мінск

Піза адпачывае

Але спачатку — пра Кажан-Гарадок. На галоўным пляцы мястэчка — і крама, і клубная ўстанова, і царква Святога Мікалая. У вочы кідаецца апошня, зробленая, кажучь, без аніводнага цвіка. У промнях заходзячага сонца блішчаць "цыбулінкі". А вежкі, калі глядзець з плошчы, з заходняга боку, нахіленыя ў адносінах адна да адной. Выпадковасць? Ды не: задумка дойліда пазамінулага стагоддзя. Але ў чым яе сэнс? Абышлі царкву. З ўсходняга боку (адкуль і прыходзіць да нас жыццё ды сонца) ніякіх парушэнняў геаметрычных суадносін у царкоўнай забудове так і не заўважылі. Цуд, які прыцягвае ўвагу вандроўніка, прымушае задумацца і прыадкрыць сэнс чалавечага існавання на Зямлі. Піза, словам, адпачывае.

Па тлумачэнне царкоўнай загадкі скіраваліся ў клубную ўстанову. Палёгкі не атрымалі: клубніца, папрасіўшы ў нас прабачэння, з'ехала дахаты. Хтосьці да яе завітаў, і сустрэча была неадкладнай. Прынамсі, так зразумеўлі "гасціннасць" мясцовай работніцы культуры. Ніякіх тлумачэнняў пра "непаралельнасць" царкоўных вежак не знайшлі і на інфармацыйных стэндах вакол храма. Не знайшлі па той проста прычыне, што гэтых стэндаў проста не існуе ў прыродзе. Вось і думай пасля гэтага: прывабліваем мы турыстаў ці, наадварот, пакідаем іхнія пытанні без адказаў...

Тыдні два таму мы змясцілі фота з царквой і пытанне пра яе "паходжанне" ў сацыяльных сетках. Адказу няма і па сёння. Краязнаўства — не наша нацыянальная рыса? Мо ўрэшце хто з дасведчаных чытачоў распавядзе пра легенду Кажан-Гарадка праз нашу газету? Будзем вельмі ўдзячныя!

І ніякай урачэбнай тайны

У Ганцавічах наступным днём нас сустрэў даўні сябра "К" — метадыст раённага метадычнага цэнтру аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Ганцавіцкага райвыканкама Мікола Ленкавец. Прапанаваў наведаць мясцовы музей. Знайсці апошні аказалася справай нескладанай: маляўнічыя

Плынь праектаў у віры крэтыўнай Ганцавіччыны

ўказальнікі, размешчаныя ў цэнтры горада, дапамогуць без цяжкасцей адшукаць ганцавіцкія цікавосткі, найперш — установы культуры.

А вось скажаць, што Ганцавіцкі краязнаўчы музей канцэптуальна вылучаецца сярод большасці іншых раённых музеяў краіны і ўражае сваімі незвычайнымі скарбамі, на жаль, нельга. Мы пабачылі даволі звыклае ў плане падбору экспанатаў прадстаўленне мясцовай гісторыі. І тым не менш, пахваліць установу ёсць за што. Найперш, за адносіны да мясцовай супольнасці. Справа ў тым, што кіраўніцтва музея засвоіла важны прафесійны прынтцып: каб музей наведвалі не аднойчы ў жыцці ці пад прымусам, як гэта часяком робіцца ў школах, яго трэба пастаянна абнаўляць і звяртаць увагу на людзей, што жывуць навокал. Так, нам пашчасціла трапіць на выстаўку "Людзі ў белых халатах", над стварэннем якой, як высветлілася, супрацоўнікі Ганцавіцкага раённага краязнаўчага музея працавалі цягам двух апошніх гадоў: займаліся вывучэннем гісторыі аховы здароўя раёна, збіралі матэрыялы пра медыцынскіх работнікаў. Як вынік, атрымаўся годны выставачны праект, дзе прадстаўлены інструменты, фотаздымкі, архіўныя матэрыялы, асабістыя рэчы медыцынскіх работнікаў, якія прапрацавалі ў прафесіі дзясяткі гадоў. Асаблівым раздзелам на выстаўцы стала свеаасбліваемая дошка памяці — фотаздымкі ўрачоў і медыцынскіх сясцёр, якіх ужо даўно няма з намі. Не дзіва, што выстаўка, па словах дырэктара ўстановы Наталлі Кулеш, прывабіла мноства гасцей з ліку мясцовых жыхароў, якія наўрад ці наведвалі б сталую экспазіцыйную залу ў чарговы раз...

Працяг артыкула чытайце на старонках 10 — 11.

ІНДЫВІДУАЛЬНЫ ІНДЭКС — 63875
ВЕДАМАСНЫ ІНДЭКС — 638752

ПРАЦЯГВАЕЦА ПАПІСКА
НА ГАЗЕТУ "КУЛЬТУРА"

УВАГА!



Поўнаметражныя і кароткаметражныя, дакументальныя, ігравыя і анімацыйныя фільмы, створаныя беларускімі аўтарамі ў краіне і за яе межамі, прымаюцца да ўдзелу ў вядомым форуме. Сабраць работы суйчыннікаў незалежна ад месца пражывання і падтрымаць адораных творцаў — такую задачу паставіла сабе дырэкцыя Мінскага міжнароднага кінафестывалю, які пройдзе ў дваццаць першы раз з 7 па 14 лістапада.

Пляцоўка для сваіх

Кінафестываль "Лістапад" абвясціў Нацыянальны конкурс...

настудыях, асобнымі энтузіястамі. І цалкам натуральна ў нашай каманды выспела думка зірнуць на гэты працэс больш уважліва, прапанаваўшы айчынным кінарэжысёрам кампетэнтную ацэнку з боку прафесіяналаў. Што за адметнасці мае новы кінамотаграф? Якія здольнасці і недахопы ён дэманструе? Мяркую, пачуць экспертнае меркаванне аўтарам стужак будзе карысна...

Для ацэнкі твораў суйчыннікаў плануецца стварэнне асобнай каманды міжнароднага журы. Эксперты Нацыянальнага конкурсу будуць "вяршыць суд" у трох намінацыях: ігравое кіно, дакументальнае і анімацыя. Аўтары лепшых работ будуць адзначаны прызамі. Грашовая ўзнагарода, тым не

менш, пакуль, на жаль, не прадугледжваецца.

— Але гэтае пытанне наконт фінансавага заахвочвання актуальнае, — пагаджаецца Ірына Дзям'янава, — Натуральна, што падобная ўзнагарода — істотны ўклад у, магчыма, наступную работу кінарэжысёра...

Кіно, якое мае шанцы трапіць у конкурсную праграму, мусіць быць прафесійным. "Лістапад" — гэта міжнародны кінафестываль, на якім дэманструюцца карціны высокай мастацкай якасці, — падкрэслівае праграмны дырэктар. — Таму работы нізкага ўзроўню не могуць быць уключаны ў конкурс кінафоруму".

Ды ўсё ж спадарыня Ірына ўдакладняе, што конкурсная кінастуж-

ка можа быць створана не абавязкова чалавекам з рэжысёрскім дыпломам.

— Кінамотаграф — прафесія складаная, — кажа кіназнаўца. — І працаваць у ёй, не маючы спецыяльнай адукацыі, вельмі няпроста. Але, да прыкладу, ніхто не замінае перадаць сваё светаадчуванне праз медыум кіно дыпламаванага мастака. Магчыма, яго выказванне будзе цікавейшае за работы тых жа выпускнікоў спецыялізаваных факультэтаў...

Служкі беларускіх аўтараў прымаюцца на Нацыянальны конкурс да 22 верасня. Больш падрабязныя ўмовы ўдзелу і форма заяўкі — на сайце кінафестывалю www.listapad.com.

Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ

Па словах дырэктара праграм неіграванага кіно "Лістапада", дырэктара студыі "Летапіс" Ірыны Дзям'янавай, гэты крок — аб'яўленне конкурсу — быў справакаваны актыўнасцю маладых кінематаграфістаў, якія апошнім часам здымаюць фільмы і, галоўнае, хочучь, каб іх убачылі як мага больш гледачоў.

І, сапраўды, тут можна ўзгадаць адносна нядаўняй работы энтузіястаў-рэжысёраў, пра якія пісала "К", што, нягледзячы на абмежаваныя бюджэты, здолелі выйсці на вялікую аўдыторыю ды знайсці свайго гледача. Служкі таго ж Андрэя Мычко — "Неба паўсоль аднолькавае", "Адалень-трава", Кірыла Нонга — "Здымаць на парахне", Сяргея Савянкova і Паўла Касцевіча — "Салетра № 7", Дзмітрыя Дзядка "Адзінота", Любові Журомскай — "Машы, Сашы"... Падобныя цікавыя аўтарскія пошукі назіраюцца і з боку рэжысёраў-дакументалістаў.

— Ужо ў мінулым годзе мы заўважылі гэтую актыўнасць, — кажа кіназнаўца. — Карціны здымаюцца, прычым не толькі на Нацыянальнай кінастудыі "Беларусьфільм", а і на прыватных кі-

Абвясцілі Нацыянальнага конкурсу кінафестывалем "Лістапад" "К" папрасіла пракаментараваць кінарэжысёра, прадзюсара тэлеканала "Беларусь 3", выкладчыка Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў, лаўрэата і пераможцу шматлікіх кінафорумаў Сяргея КАЦЬБЕРА.

— Практыка нацыянальных конкурсаў, фестывалюў беларускіх стужак, варта адзначыць, існавала ў нас і раней. Яшчэ пры Савецкім Саюзе ладзіўся конкурс пры кінастудыі "Беларусьфільм", пры Саюзе кінематаграфістаў БССР, калі работы студыі іграванага кіно, студыі "Летапіс", анімацыйных фільмаў ацэньваліся спецыялістамі. Запашаліся кінематаграфісты з іншых рэспублік, якія выказвалі свае меркаванні, ацэнкі, і тое было значным ды вельмі карысным досведам.

Потым узгадваюцца часы "перабудовы", калі айчынны кінамотаграф значна ступіў пазіцыі замежнаму кіно, стаўшы, лічы,

Сарваць "сем пячатак"?



Сяргей КАЦЬБЕРА, кінарэжысёр, прадзюсар тэлеканала "Беларусь 3", выкладчык БДАМ:

Т Э К С Т

нікому не патрэбным. І тут ролю своеасаблівага "выратавальнага круга" сыграў Брэсцкі кінафестываль беларускага кіно, які збіраў творы нашых кінематаграфістаў, паказваў іх, стымулюючы аўтараў да дыялога і роздуму. Мяркую, што тут мы ўсе цудоўна разумеем, наколькі важная для мастака ацэнка публікі ды калег. Кінафестываль у Брэсце гэтую бездань паміж гледачом ды аўтарамі неяк пераадолюваў, злучаючы іх на пэўны час. А потым творы айчынных кінарэжысёраў ізноў сыходзілі ў ценю, бо пракат беларускіх стужак наладжаны не быў.

Што адбываецца сёння? У апошнія два гады, як вядома, Брэсцкі кінафестываль не праводзіўся: няма фінансавай падтрымкі, моцнага, апантанага арганізата-

ра, які здолеў бы запусціць форум на адпаведным узроўні. Выйшла з фестывальнага руху Валянціна Сцяпанавы, новыя энтузіясты сутыкаюцца з чарговымі выклікамі... Пакуль зрухаў няма. І ў дадзеным кантэксце аб'яўленне кінафестывалем "Лістапад" Нацыянальнага конкурсу выглядае ўчынкам свечасовым ды запатрабаваным.

Такая думка, бачна, лунала ў паветры даўно, ды, прызнацца, ваш пакорны служка агучваў гэтую прапанову і арганізатарам фестывалю, і Міністэрству культуры краіны. І сапраўды: навошта падзяляць гэтыя дзве пазіцыі — міжнародны форум і нацыянальны? Абмяркоўвалася, што нацыянальны агляд можа ладзіцца на тыдзень раней за буйны кінафэст, каб падзеі плаўна перацякалі ад-

на ў адну. Зараз ён трапляе ў рамкі кінафоруму, што таксама няблага. Атрымліваецца, айчынныя кінарэжысёры здолеюць ацаніць свае недапрацоўкі ў міжнародным кантэксце.

Добра, што да ўдзелу ў Нацыянальным конкурсе запрашаюцца і незалежныя кінастудыі, тэлевізійныя кампаніі... "Лістапад" мае права выбіраць свой фармат прэзентацыі беларускага кіно, і я з вялікай цікавасцю ды энтузіязмам чакаю вынікаў адбору. Так, абавязкова буду хадзіць на паказы. Давайце прызнаемся: часам сваё кіно мы ведаем куды менш, чым замежных трыумфатараў міжнародных кінафорумаў. Нацыянальны прадукт у нас — па-ранейшаму "за сямю пячаткамі", тое ж студэнцкае кіно, якое паказваецца вельмі рэдка. Відавочна, існуе дэфіцыт падобнай інфармацыі...

Таму Нацыянальны конкурс у рамках "Лістапада" вітаю шчыра! І спадзяюся, што ён будзе прадугледжваць і фінансавыя ўзнагароды для нашых кінарэжысёраў. У рэшце рэшт, калі форум у Брэсце не ладзіцца, гэтыя сродкі маглі б быць скіраваны на новы

Зваротная сувязь: рэплікі і каментарыі

"Магілёў — гэта..." / № 28

Галіна Конанова:

"Даволі аб'ектыўны матэрыял. Сапраўды, магілёўскім мастакам бракуе канцэптуальнага падыходу і аналітычнага погляду на гісторыю свайго краю, каб загучаць у прасторы беларускага мастацтва. Але хачу сказаць, што мы ёсць і мы працуем. Што ж да менавіта гэтай выстаўкі ў новай зале Музея гісторыі горада Магілёва, дык цяжка назваць яе удачай, таму што мастакі не былі гаспадарамі на ёй. Канцэпцыя рабілася вялікай камісіяй..."

"А дзе эфект ад таго, што ёсць?" / № 28

Людмила Захаревич:

"Так-так, не заўсёды ўдзячнай працай (але ж рабіць нейкія захады патрэбна, каб хоць крышачку дзеці і падлеткі ведалі, што існуе шмат прыгожых твораў на беларускай мове і, больш за тое, не саромеліся дзяліцца сваімі ведамі з равеснікамі".

"А.М., М.М. ды іншыя" / № 30

Тацяна:

"А ўявіце: едзеш у транспарце — і табе ўсю дарогу абвясчаюць

прыпынкі са званнямі ды рэгаліямі асоб, у чый гонар назвалі вуліцу, а пасля — пра аплату праезду, а затым — усялякая рэклама.... Табе ж хочацца кнігу пачытаць ці разабрацца, пакуль не зачыніліся дзверы, ці ў той тралейбус ты сеў, ці туды едзеш? Таму мне падаецца, што імені і прозвішча цалкам дастаткова. Усё ж транспарт не абавязаны нас вучыць. Дом, школа, асяроддзе — так".

Ці з'явіцца дзіцячая "Нацыяналка"? / № 34

Nata Svirido:

"Згаджуся з меркаваннем Ю. Чарнякевіча ў артыкуле "Кадры — за кадрам", што "...без павышэння заробку, без пастаяннай гаворкі на дзяржаўным узроўні пра важнасць ды значнасць дзіцячых і публічных бібліятэк у справе выхавання дзяцей і моладзі, увасобленай у рэальную (а не дэклараваную!) падтрымку спецыялістаў, сітуацыя наўрад ці палепшыцца". Павышэнне заробку бібліятэкара засталася "за кадрам" агульнага павышэння заробку медыкам і педагогам. А ўвага да такой сферы, як культура? І дзе наш галіновы прафсаюз? Маладыя кадры збягаюць актыўна з нашай ЦБС у іншыя сферы. І пакуль перспектывы не бачна..."

Культура пачалася з... сялянскай працы / № 34

Grigory Borovik:

"Генадзь Аўсяннікаў — адзін з тых артыстаў, якія з'яўляліся ўзорам нацыянальнага тэатральнага мастацтва. Вакол іх фарміраваўся не толькі рэпертуар, рэжысура, але і, самае галоўнае, калекцыянаваўся самабытны склад трупы. І можа быць, для некаторых гэта было "не па-еўрапейску", але гэтую адметнасць не мог не заўважыць ніхто. Для тэатральнага мастацтва, як і для мастацтва наогул, гэта — важна".

Re: на "Re: "Песняры" / № 34

El Rybchinskaja:

"Брава! Газета Культура!!!! Няўжо так нельга было падысці да вырашэння працягу ансамбля "Песняры". Бо тое, што мы сёння бачым пад знакамітым брэндам "Песняры" ў розных варыяцыях, ніяк не асацыюецца наогул з сапраўднымі "Песнярамі".

Chan Kaishy:

"Вельмі добра, што былыя "Песняры" праслухалі каверы на свой гурт".

Eugene Oleinik:

"Вось што і я стараюся акурат-

на сказаць ва ўсіх сваіх рэцэнзіях: увесь гэты пласт так званага беларускага альтэрнатыўнага року павінен перш за ўсё навучыцца спяваць".

Dzianis Holin:

"Зрэшты, як і большасць сама-тужных "эстрадных" артыстаў..."

Патрэбны прафесіяналы з ідэямі / № 34

Ірына Музыка:

"Вельмі актуальна. Бібліятэкі на самой справе павінны быць цэнтрамі, куды хочацца прыходзіць, каб і чытаць кнігі, і мець зносіны ўжывую, і вучыцца, і пачуваць сябе пры гэтым камфортна. І аднаго творчага падыходу бібліятэкараў недастаткова. Дзяржава павінна больш выдаткоўваць на гэта сродкаў, каб бібліятэкі рэальна былі цэнтрамі культуры і выхавання".

Татьяна Летунова:

"Дзякуй за неабходныя нам цяпер словы! Дзякуй усім, хто патэлефанаваў мне і напісаў асабіста добрыя думкі ў падтрымку гэтага артыкула! Дзякуй інстытуту Гётэ ды іншым арганізацыям за размяшчэнне гэтага артыкула ў сябе ў сацыяльных сетках! Пакуль рамонт у бібліятэцы не пачыналі..."

Што чыталі на kimpress.by ў жніўні

- "Выхад у кейпе адгукнеца?",** аўтар — Аляксандра БАЯРЫНА (№ 29).
- "Re: на "Re: "Песняры",** аўтары — Алег КЛІМАЎ, Сяргей ТРАФІЛАЎ, Надзея БУНЦЭВІЧ (№ 34).
- "Дваццаць французай пераехалі б у Бабруйск..."**, аўтар — Паліна ПЛАТАВА (№ 28).
- "Студэнты зрабілі паказ. Адзіны?",** аўтар — Надзея БУНЦЭВІЧ (№ 30).
- "Сітуацыю аналізуем",** аўтар — Міхаіл БАРАЗНА (запіс — Пётра ВАСІЛЕЎСКИ) (№ 30).
- "Патрэбны прафесіяналы з ідэямі",** аўтар — Тацяна ЛЕТУНОВА (№ 34).
- "Аўдыя & Відэа-4",** аўтары — Ірэна КАТВІЦКАЯ і Алег КЛІМАЎ (№ 29).
- "Песняры" і Чэслаў Нэман",** аўтар — Сяргей ТРАФІЛАЎ (№ 29).
- "Знак "Pruzana": 1914 — 1918",** аўтар — Наталля ПРАКАПОВІЧ (№ 30).
- "А бібліятэка будучыні вам не патрэбная?",** аўтары — Яўген РАГІН, Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ, Кастусь АНТАНОВІЧ (№ 24).

Заставайцеся з намі!

Паведамленне аб тэрмінах прыёму дакументаў на саісканне прэмій Саюзнай дзяржавы ў галіне літаратуры і мастацтва

Пастаянны Камітэт Саюзнай дзяржавы паведамляе аб тэрмінах прыёму дакументаў на саісканне прэмій Саюзнай дзяржавы ў галіне літаратуры і мастацтва за 2015 — 2016 гады і парадку вылучэння твораў на саісканне прэмій.

Прэміі Саюзнай дзяржавы ў галіне літаратуры і мастацтва прысуджаюцца за творы літаратуры і мастацтва, якія ўносяць вялікі ўклад ва ўмацаванне адносін братэрства, сяброўства і ўсебаковага супрацоўніцтва паміж дзяржавамі — удзельніцамі Саюзнай дзяржавы, аўтарамі якіх з'яўляюцца грамадзяне дзяржаў — удзельніц Саюзнай дзяржавы.

Вылучэнне твораў на саісканне прэмій ажыццяўляецца творчымі саюзамі, органамі дзяржаўнага кіравання, навуковымі арганізацыямі, установамі, арганізацыямі і прадпрыемствамі ў сферы культуры і мастацтва, установамі, якія забяспечваюць атрыманне вышэйшай адукацыі, рэдакцыямі сродкаў масавай інфармацыі, арганізацыямі і прадпрыемствамі, што ажыццяўляюць выдавецкую дзейнасць, грамадскімі аб'яднаннямі.

Арганізацыя можа адначасова вылучаць на саісканне прэміі творы толькі аднаго аўтара (аўтарскага калектыву).

На саісканне прэмій могуць быць вылучаны творы ў галіне літаратуры, літаратуразнаўства і мастацтвазнаўства толькі пасля іх апублікавання ў друку; творы ў галіне музычнага, тэатральнага, выяўленчага, манументальнага, харэаграфічнага, эстраднага, цыркавога і аўдыявізуальнага мастацтва, дызайну — пасля абнародавання іх на канцэртах, выстаўках, у тэатрах, кінатэатрах, па радыё і тэлебачанні; творы ў галіне архітэктуры — пасля здачы аб'ектаў у эксплуатацыю.

На саісканне прэмій могуць вылучацца творы, апублікаваныя не пазней, чым да 1 сакавіка 2014 года.

Арганізацыя, якая вылучае твор (творы) на саісканне прэміі, накіроўвае ў адпаведнае міністэрства культуры хадаўніцтва з указаннем асноўных матываў вылучэння з прыкладаннем дакументаў і матэрыялаў.

Прыём дакументаў на саісканне прэмій будзе праводзіцца ў перыяд з 1 кастрычніка 2014 года па 30 студзеня 2015 года:

у Расійскай Федэрацыі — Дэпартаментам міжнароднага супрацоўніцтва Міністэрства культуры Расійскай Федэрацыі (паштовы адрас: 125993, ГСП-3, Масква, Малы Гнезднікоўскі зав., д. 7/6, буд. 1; тэл.: +7 495 629 95 12, +7 495 629 69 21);

у Рэспубліцы Беларусь — Міністэрствам культуры Рэспублікі Беларусь (паштовы адрас: 220004, г. Мінск, праспект Пераможцаў, д. 11; тэл. +375 17 203 85 15, +375 17 203 74 12, +375 17 203 75 74).

Дадатковую інфармацыю можна атрымаць у Пастаянным Камітэце Саюзнай дзяржавы па тэл.: у г. Маскве: +7 495 986 27 15, +7 495 986 26 61; у г. Мінску: +375 17 226 86 72.

Большой театр Беларуси

объявляет конкурс на замещение вакантных должностей в труппе оркестра

В группе 1-х скрипок:

— артист оркестра высшей квалификационной категории — 1 ставка;
— артист оркестра первой квалификационной категории — 2 ставки.

В группе альтов:

— артист оркестра, ведущий мастер сцены — 1 ставка;
— артист оркестра высшей квалификационной категории — 1 ставка.

В группе виолончелей:

— артист оркестра, ведущий мастер сцены — 1 ставка.

В группе контрабасов:

— артист оркестра первой квалификационной категории — 1 ставка.

В группе флейт:

— артист оркестра, ведущий мастер сцены — 1 ставка.

В группе гобоев:

— артист оркестра высшей квалификационной категории — 1 ставка.

В группе фаготов:

— артист оркестра, ведущий мастер сцены — 1 ставка.

В группе труб:

— артист оркестра первой квалификационной категории — 2 ставки.

В группе тромбонов:

— артист оркестра первой квалификационной категории — 1 ставка.

К участию в конкурсе допускаются лица, имеющие высшее или неоконченное высшее специальное музыкальное образование.

Конкурс состоится 7, 8 октября 2014 года в помещении Большого театра Беларуси.

Документы принимаются до 02.10.2014 по адресу:

г. Минск, пл. Парижской Коммуны, 1, Большой театр Беларуси (7 подъезд, каб. № 433, управление труппой оркестра).

К заявлению необходимо приложить:

— копию документа о специальном образовании;

— справку с места работы или учебы;

— паспортные данные, адрес проживания, контактный телефон.

Дополнительная информация — на сайте театра: www.bolshoibelarus.by

Справки по телефонам:

8 017 335 44 43, 8 029 755 54 67, 8 029 181 61 46.

Установа адукацыі "Беларуская дзяржаўная акадэмія мастацтваў"

аб'яўляе конкурс на замяшчэнне пасадаў
прафесарска-выкладчыцкага складу:

— выкладчык кафедры манументальна-дэкаратыўнага мастацтва;

— выкладчык кафедры малюнка, жывапісу, скульптуры;

— старшы выкладчык кафедры гісторыі і тэорыі мастацтваў;

— старшы выкладчык кафедры касцюма і тэкстылю.

Тэрмін падачы заяў — адзін месяц з дня апублікавання аб'явы.

Заявы і дакументы, згодна з Палажэннем аб конкурсе,

падаваць на імя рэктара Акадэміі

на адрас: 220012, г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 81,

аддзел кадраў; тэлефон: 292-77-34.

Па пытаннях размяшчэння рэкламы у газеце "Культура"

звяртайцеся
па тэлефоне

+ 375 17 286 07 97

і па тэлефоне/
факсе

+375 17 334 57 41,

альбо на

электронны адрас
kultura@tut.by!



Усмешкі Мельпамены

31 жніўня ў Гродне — сёлетняя Культурнай сталіцы Беларусі — прайшоў Міжнародны фестываль вулічных культур "Grand Teatro". Падобны форум у Дзень горада ў сталіцы распачне тэатральную восень-2014. А наперадзе глядачоў чакае "Белая вежа" ў Брэсце, "ТЭАРТ" у Мінску і шмат іншых восеньскіх форумуаў сцэнічнага мастацтва.

Фота
Марка
ХАРЛАМАВА



Дзяжурны па нумары

Калі дробязі апраўдваюць сродкі

Да музейнага форуму, што сёлета пройдзе ў Гомелі, будзе падрыхтавана шмат разнастайных праектаў, варагодна, разгорнецца барацьба за перамогу ў розных намінацыях. Пра гэта "К" абавязкова напіша падрабязна. Але цяпер хочацца пагутарыць пра больш прыземленыя, але ад таго не менш актуальныя праблемы музейнага жыцця і не толькі.

ТЭКСТ

Кастусь АНТАНОВІЧ,
рэдактар аддзела газеты "Культура"



У нашым грамадстве ўжо доўгі час жывуць, так бы мовіць, "культурныя" стэрэатыпы. Скажам, у музей людзі мусяць ісці выключна для эстэтычнага задавальнення ці атрымання новых ведаў. Пры гэтым многімі музейнымі ўстановамі мала ўлічваецца фактар гульнёвасці, пэўнай разняволенасці і, самае галоўнае, разуменне камфортнага баўлення часу. У выніку і атрымліваецца, што прабег наведвальнік экспазіцыю за экспазіцыяй, убачаныя вобразы ў ягонай галаве змяшаліся, і ў якасці асноўнага ўражання ад такога наведвання ў яго засталася хіба стомленасць. І калі з музейнай педагогікай справа трохі зрушваецца з месца, знаходзяцца і новыя формы працы з наведвальнікам, то пра ягоны камфорт прысутнасці задумваюцца вельмі рэдка. У якасці прыкладу возьмем лаўкі ў асноўных экспазіцыйных залах найбуйнейшых музеяў краіны. Здавалася б, якая дробязь! Але, калі ўлічваць, што наведвальнік завітае туды не на пару хвілін, а, магчыма, на пару гадзін, то дыскамфорт відавочны. Ці кожны з нашых музеяў можа пахваліцца гэтым мінімальным камфортам?

З дадзенай нагоды прыгадваецца нядаўняе наведанне аднаго з музеяў Варшавы. Абыходзячы ўвагай ягоныя экспанаты (а гэта палотны Бацічэлі, Вермеера і, між іншым, нашага Ваньковіча), хачу зазначыць, што ля знакавых карцін музея, да прыкладу, ля батальнага палатна "Грунвальдская бітва" Яна Матэйкі, для турыстаў прызначаны зручныя зэдлікі, што стаяць у некалькі шэрагаў, сядзячы на якіх можна гадзінамі захапляцца майстэрствам мастака. А чаго вартыя мяккія пярыны, раскладзеныя ў фае музея, на якіх турысты маюць магчымасць нават паляжаць! Я ўжо не кажу пра кавярні, што дзейнічаюць ці не пры кожным больш-менш салідным музеі польскай сталіцы. З той жа "оперы" згадваюцца крэслы для закаханых, якія даводзілася бачыць у музеях Германіі. Праўда, размяшчаюцца яны не толькі для таго, каб закаханыя адпачылі ў час падарожжа, а і каб маглі разам сфатаграфавана на фоне музейных інтэр'ераў.

І калі музеі могуць у гэтай "зэдлікавай" тэме мяне папкінуць, маўляў, грошай не хапае на ўтрыманне фондаў, а вы тут пра сядзячыя месцы кажаце, то што скажучы з гэтай нагоды мясцовыя ўлады раёнаў, на тэрыторыі якіх знаходзяцца сапраўдныя архітэктурныя перліны? Чаму, патлумачце, каб палюбавацца відамі рамантычных руін Гальшанскага замка, турыст мусяць садзіцца на рэшткі нейкіх

...І калі з музейнай педагогікай справа трохі зрушваецца з месца, прысутнасці і новыя формы працы з наведвальнікам, то пра ягоны камфорт прысутнасці задумваюцца вельмі рэдка. У якасці прыкладу возьмем лаўкі ў асноўных экспазіцыйных залах найбуйнейшых музеяў краіны. Здавалася б, якая дробязь! Але, калі ўлічваць, што наведвальнік завітае туды не на пару хвілін, а, магчыма, на пару гадзін, то дыскамфорт відавочны.

бетонных пліт? Чаму ў тым жа Кажан-Гарадку няма месца, дзе можна, смакуючы тое ж марожанае, хаця б з мінімальным камфортам захапляцца ўнікальнай "падаючай" царквой? І гэта толькі прыклад, так бы мовіць, з апошніх назіранняў. Чамусьці лічыцца, што галоўная справа — давесці помнік да ладу, а ствараць вакол яго атмосферу не абавязкова...

Думаецца, каб прывабліваць турыстаў, ды яшчэ ў Год гасціннасці, на такую дробязь у раёнах маглі б знайсці сродкі. Бо можна ўзводзіць і фэшэнебельныя гатэлі, і гіпермаркеты побач з гістарычнымі славуцасямі, але калі не думаць пра такія "дробязі", то ўсе высілкі могуць стаць марнымі.

K

Будзем на сувязі!

Паважаныя чытачы!

Нам цікавае ваша меркаванне па тэмах нумара.

Пішыце на адрас: 220013, г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 77,

альбо на электронную скрыню kultura@tut.by,

тэлефануйце ў рэдакцыю па нумары 8-017-286-07-97,

абмяркуйце на

facebook.com/kimpressby, vk.com/kimpressby,

twitter.com/kimpressby

odnoklassniki.ru/group/52156879339702

Як вядома, День пісьменства праходзіць у Заслаўі не ўпершыню: мінулым разам ён адбыўся там у адносна далёкім ужо 2000-м годзе. У нумары "К", што выйшаў напярэдадні свята, тагачасны мэр горада Валянцін Сітнік падзяліўся сваёй заповітай марай: "Каб у Заслаўі як гісторыка-культурным цэнтры чалавек мог паглядзець на старажытныя помнікі, духоўна аб'яднацца з мінуўшчынай і пры гэтым прайсціся па добрых вуліцах, пасядзець ва ўтульным рэстаране, набыць сувенір у краме". Ці здзейснілася гэтая мара за прамінулыя чатырнаццаць гадоў? Ці сталася Заслаўе ўдалым сімбіёзам горада-музея і горада, утульнага для жыцця? Цяжка сказаць. Але, ва ўсялякім выпадку, прагрэс навідавоку. Вось і цяперашняе свята стала чарговым крокам у гэтым напрамку. Аднак жа для паўнаватаснай рэалізацыі патэнцыялу Заслаўя зрабіць гэтых крокаў належыць яшчэ нямаля...

Ілья СВІРЫН

Пакуль бетон не застыў...

Напярэдадні свята Заслаўе ўяўляла з сябе досыць звыклую для сталіцы Дня пісьменства карціну: не горад, а сцэльная будаўнічая пляцоўка... Літаральна з вакзала трапляеш у гэтую бурлівую, але чамусьці добразычліва-нязмушаную атмосферу аўралу. Тое, што яна ахапіла і супрацоўнікаў Гісторыка-культурнага музея-запаведніка, было прадказальна. Выключная паводле сваёй сферы адказнасці ўстанова, якая мае сціплы раённы статус, — гэта не толькі душа горада, але і нервовая сістэма, што працінае літаральна ўвесь арганізм.

Сышоўшы з электрычкі, пабачыў, як у дзіцячым скверы рыхтавалі месцы для ўстаноўкі драўляных скульптур. Апошнія з'явіліся на свет цягам пленэру, праведзенага не так даўно музеем-запаведнікам. Можна, не кожную назавеш шэдэрам, але... Ва ўсялякім выпадку, з імі Заслаўе будзе выглядаць цікавей. Драўляных і каменных скульптур на вуліцах горада з'явіцца багата, а ў наступным годзе іх паболее: пленэр плануецца паўтарыць.

Бетону для замацавання скульптур у грунце прывезлі недзе ўдвая больш, чым трэба, і шэрая гара рызыкавала застыць у самым непажаданым месцы. У гэтых форс-мажорных абставінах браць рыдлёўкі ў рукі давалося не толькі супрацоўнікам музея, але і начальству. Карэспандэнт "К" таксама прыклаў руку дзеля салідарнасці.

— Вось так мы і жывём ужо які месяц, — без лішняга пафасу кажа дырэктар музея-запаведніка Мікалай Паграноўскі. — Ці ёсць на руках мазалі? Ды не, я ж у пальчатках працую...

У цэнтры свежавыкапанай сажалкі, якую тут з гонарам называюць возерам, акурат на маіх вачах адбыўся "пробны пуск" неправільнага паводле сваіх памераў фантана. Нехта са спецыялістаў наракае, што сажалка парушыла традыцыйны ландшафт, нехта ж даводзіць, што ландшафт быў не парушаны, а, хутчэй, адноўлены. Маўляў, некалі, у даўнюю пару, ля ўзножжа замкавых валюў быў вадаём, і ўжо толькі потым ён эвалюцыянаваў у балота, якое ўвесну падбіралася да навакольных дамоў. Каб у ролі "трацейскіх суддзяў" запрасілі мясцовых жыхароў, тыя дакладна аддалі б перавагу возеру, а не балоту.

"Пераварэнне брыдкага качання" адбылося і ў выпадку з дзіцячым скверам, які атачае сажалку.

— Так, ён здавён называўся дзіцячым, але раней тут адны выпівохі збіраліся, а дзецям пачувалася не надта ўтульна, — згадвае Мікалай Паграноўскі. — І стаяла тут нейкая спаруда. Прышоўшы на гэтую пасадку, я са здзівам выявіў, што тая спаруда знаходзіцца на нашым балансе...

Спаруда даўно ўжо трансфармавалася ў шынок з нацыянальным меню ды арыгінальнымі шоу-праграмамі. А сёлета ў скверы з'явіліся

Заслаўе:



Над параштаткамі замкавай брамы ўзводзіцца кансервацыйны "саркафаг".

ліхтары, утульныя лаўкі ды тыя самыя драўляныя скульптуры, а таксама і шыкоўны дзіцячы гарадок. Прычым за кошт спонсара — нябеднай мясцовай сям'і, якая сама праявіла ініцыятыву. Зрэшты, па словах Мікалая Паграноўскага, гэты выпадак — хутчэй, выключэнне:

— Заможных людзей тут з кожным годам усё больш, але, на жаль, многія з іх успрымаюць Заслаўе не як родны горад, а як своеасаблівы спальны раён ды не надта цікавяцца жыццём за межамі сваіх катэджных пасёлкаў...

Магчыма, рэспубліканскае свята скалыхне нават такую публіку. Пакуль жа асабліваю цікавасць да падзей праяўляюць менавіта "тубыльцы". Пабачыўшы на вуліцы тэлевізійшчыкаў (а напярэдадні Дня пісьменства ў Заслаўі іх можна ўбачыць часта), бойкія мясцовыя жыхары прапанавалі ім тэму для сюжэта: палову вуліцы заасфальтавалі, а другую — не. Хтосьці тут жа тлумачыць, што гэта — ненадоўга, бо немагчыма ж зрабіць усё адразу, а да свята засталася яшчэ ажно чацвёрта сутак. Можна паспець...

Дахоўка "пад сапраўдную"

На Замчышчы, дзе пройдуць галоўныя святочныя падзеі, рабочыя займаліся мантажом сцэнічных канструкцый. Будаўнікі з гэтага знакавага месца ўжо сышлі, пакінуўшы па сабе яўна сучасную лесвіцу, што вядзе на верхавіну вала.

— Некаторыя нас за гэта папкіаюць: маўляў, не аўтэнтчна... — кажа Мікалай Паграноўскі. — Але каб вы хоць раз бачылі, як пажылыя лю-

дзі караскаюцца на гэтыя стромкія валы... Ім таксама хочацца зірнуць адтуль на Заслаўе, але ж падняцца — вельмі складана...

Яшчэ больш прэтэнзій узнікла з нагоды рэстаўрацыйных работ на даху Спаса-Праабражэнскай царквы. Ужо сама вестка пра тое, што помнік спадчыны XVI стагоддзя быў пакрыты металадахоўкай, выклікала абурэнне ў многіх аматараў даўніны.

— Мяркуючы па ўсім, керамічную дахоўку на Беларусі развучыліся рабіць, — тлумачыць Мікалай Паграноўскі. — Тое, што прапануюць нашы прадпрыемствы, рассяпаецца ў друз літаральна за пяць

гадоў. Да таго ж, як высветлілася, дахоўку маглі не вытрымаць канструкцыі крокваў. І менавіта таму было прынята рашэнне скарыстаць металічную — але не звычайную, а з адмысловым пакрыццём, якое робіць яе вонкава падобнай да сапраўднай.

І сапраўды, сучасны матэрыял не надта прыцягвае да сябе ўвагу — у адрозненне ад тых выпадкаў, калі пры рэстаўрацыі выкарыстоўваецца звычайная металадахоўка.

Рамонт даху царквы, якая фармальна знаходзіцца ва ўласнасці музея-запаведніка, быў запланаваны ўжо вельмі даўно, але... Як звычайна бывае, менавіта рэспубліканскае свята стала для сваёй сталіцы магчымасцю "адным махам" вырашыць тыя праблемы, што назапашваліся доўгія гады. Прычым фасадамі і асфальтам справа, вядома ж, не абмежавалася.

— Праведзены капітальны рамонт Дзіцячай школы мастацтваў, якая раней знаходзілася не ў найлепшым стане: трэці паверх быў амаль непрыдатны да заняткаў узімку, — распавядае начальнік аддзела ідэалогіі, культуры і па справах моладзі Мінскага райвыканкама Сяргей Кудзін. — Шмат працы зроблена і ў Доме культуры "Світанак". Будаўнікі пастараліся, і хацелася б сказаць ім за гэта шчыры "Дзякуй!"...

Сёе-тое ад агульнага пірага перапала і музейным будынкам. Ізноў жа, гаворка не толькі пра "касметыку". Прыкладам, у выставачным комплексе абнавілася асвятляльнае абсталяванне, зусім інакш выглядае цяпер і "штаб-кватэра" запаведніка. Непадалёк ад этнаграфічнага

комплексу з'явілася аўтастаянка, замянілі паркан... Аднак галоўная праблема — стан паравога млына — па-ранейшаму не вырашана, і лёгка заўважыць, што некаторыя яго бярвенні ўжо патрабуюць замены. Дый пабачыць мудрагелістыя агрэгаты ў рабочым стане пакуль не атрымаецца.

— Млыну споўнілася 104 гады, і за ўвесь гэты час — ніводнага капітальнага рамонт! — распавядае Мікалай Паграноўскі. — Натуральна, сёе-тое мы робім сваімі сіламі — прыкладам, сцяжку бярвенняў, каб яны не крывіліся. Але сам музей наўрад ці знойдзе калі сродкі на паўна-вартасную рэстаўрацыю...

Валізка без ручкі

Некалі нам ужо даводзілася пісаць пра адну з прыватных адметнасцей Заслаўя — парэшткі вялізнага палацава-паркавага комплексу Пшэздзецкіх. Ацалелы сціплы дамок, узяты ў шчыльную аблогу прыватным сектарам, цікавы не вонкавым выглядам, а перадусім сваёй назвай — эрмітаж. Мабыць, ужо толькі яе дастаткова, каб стварыць яшчэ адну турыстычную "фішку", якіх Заслаўю пакуль што бракуе.

— Да нас ён трапіў у вельмі дрэнным стане: гадоў восем будынак выкарыстоўваўся як "склад непатрэбных рэчаў". Ацяплення там не было, столь і падлога прагнілі, —

Урэшце, па той бок чыгуначных пуцей знаходзіцца і яшчэ адна прыватная адметнасць, якая ў перспектыве можа стаць ці не галоўнай у Заслаўі, — гарадзішча "Замэчак", адкуль больш за тысячы гадоў таму і пайшоў горад. У яго гісторыі было мноства перыядаў, але перадусім ён асацыюецца сёння менавіта з імёнамі Рагнеды ды Ізяслава. Гэты сюжэт ва ўсходнеславянскім свеце ведае не раўнуючы кожны!

Месца тых драматычных падзей сёння выглядае дзіўна — бы партал у іншасвет пасярод шэрай паўсядзённасці. Гай, што вырас

На маю думку...

Не толькі на экспарт

Мастачка Ірына Котава нарадзілася ў Мінску, скончыла нашу Акадэмію мастацтваў. Тым не менш, сёння яна — вядомая французская мастачка. Мастаку адбыцца як творчай асобе ў Парыжы — вялікая ўдача. У сталіцу Францыі імкнуліся ўсе сусветна вядомыя мастакі, яна дала пуцёўку ў мастацтва Пікаса і Мадзіляні, Суціну і Шагала, Далі і Тулуз-Латрэку, нашаму Барысу Забраву...



Навум ГАЛЬПЯРОВІЧ,

паэт, дырэктар Дырэкцыі замежнага вяшчання Беларускага радыё

Т Э К С Т

Ірына скончыла ў Парыжы Свята-Сергіеўскі праваслаўны багаслоўскі інстытут, абараніла дысертацыю ў Навукова-даследчым інстытуце Сарбоны. Актыўна супрацоўнічае з Пасольствам Беларусі ў Францыі.

Акрамя шматлікіх выставак за мяжой, Ірына выступае і на радзіме. Яна — часты госьць у Мінску, Нясвіжы, дзе ажыццяўляе праект "Падарожжа з Парыжа ў Нясвіж". А яшчэ яна — актыўны прыхільнік і носьбіт беларускай мовы. У гэтым мог пераканацца прафесар Адам Мальдзіс, які ў 2005 годзе прыязджаў у Парыж (дарэчы, ён тады кіраваў Навукова-асветніцкім цэнтрам імя Францыска Скарыны, дзе працавала мама Ірыны). А я пад час нашых гутарак у Мінску таксама заслухаўся яе прыгожай, лексічна багатай мовай, што паслужыла мне нагодай, каб паклікаць Ірыну ў сваю тэлевізійную праграму "Дыя@блог пра мову".

Станіслаў Іванавіч Шастак вось ужо сорок гадоў жыве ў Германіі. Скончыўшы БДУ па спецыяльнасці "Фізіка", год працаваў у Інстытуце фізікі Акадэміі навук БССР, а потым пасля шлюбу з аднакурсніцай пераехаў на яе радзіму — у тагачасную ГДР. Працаваў навуковым супрацоўнікам у нямецкай Акадэміі навук, абараніў кандыдацкую дысертацыю.

У 1987 годзе стаў супрацоўнікам Клінікі хвароб вачэй ва ўніверсітэце ў Лейпцыгу. Займаўся распрацоўкай лазернага скальпеля і фотадынамічнай тэрапіяй. У 1996-м распрацаваў канцэпцыю і статут Цэнтра лазернай медыцыны пры клініцы, які ўзначаліў у 2002 годзе. У 2010-м абараніў доктарскую дысертацыю. Часта наведвае Беларусь, дзе наладзіў супрацоўніцтва з НДІ анкалогіі ў Бараўлянах. І ўвесь гэты час у ім пастаянна жыве родная беларуская мова, якую ён узяў ад маці з Ключыны і бацькі, вясковага скрыпача...

Сваёй мове ён прысвяціў паэтычны зборнік "Родная дарога", які нядаўна пабачыў свет у выдавецтве "Чатыры чвэрці". Не прага славы (славы і шанавання і ў Германіі, і ў нас Станіславу Іванавічу хапае) паслужыла нагодай для рыфмаваных радкоў Шастака, а — настальгія па Радзіме, па роднай мове...

І хоць Ірына ды Станіслаў Іванавіч прызнаюцца, што там, дзе яны жывуць, у іх усё добра, тыя краіны сталі іх домам, родная беларуская мова лучыць іх з Бацькаўшчынай.

А для маіх суразмоўцаў па тэлепраграме — амерыканца Курта Вулхайзера ды англічаніна Арнольда Макміліна — беларуская мова стала акном у нашу краіну, дазволіла спазнаць рысы нашага народа, яго гісторыю, культуру, яго самабытнасць у свеце.

Што ж, нездарма пісаў у сваім вершы Алесь Ставер: "Каб любіць Беларусь нашу мілую, трэба ў розных краях пабываць". І бываюць там сёння беларусы, і прывозяць дадому любоў да роднага слова, песні. І пачынаюць разумець, што мы каштоўнага ў сябе маем, чым можам і павінны ганарыцца.

Ды гэта, так бы мовіць, экспартны варыянт. І я часам думаю: няўжо, каб прыцягнуць увагу да роднай мовы, нам трэба спасылацца на нашых славетных землякоў, якія жывуць у замежжы, ці ўвогуле на іншаземцаў, што валодаюць беларускай мовай?..

Мы можам быць вельмі багатыя: руская мова ў нас пачувае сябе вольна і ў гаворках, і ў тэатры, і ў кіно, і на сцэне, засталася толькі, каб і беларуская была не толькі ў "экспартным варыянце", а гэтак жа вольна пачувала сябе і дома. Бо рака толькі тады не мялее, калі не мялеюць яе вытокі...

"Большое видится на расстоянии"? Гэта, безумоўна, так. І дзякуй Уладзіміру Георгіевічу Мулявіну, што ён, прыехаўшы з Расіі, узяў на сусветную вышыню і беларускую песню, і беларускае слова. Але хіба да яго ніхто з дзясяткаў мінскіх "зорак" не мог адчуць, якая прыгожая наша мова, як цудоўна яна гучыць у сучасным выкананні?..

Узгадваецца адна фраза, якую я пачуў у нашым Музычным тэатры: "Наша трупка пакуль яшчэ не гатова да цалкам беларускамоўнага спектакля, дый глядач таксама". А чаму "Ла Скала" гатова — на італьянскай мове? А чаму любы паважаны оперны калектыў у любой краіне гатовы спяваць на той жа італьянскай? А чаму ў Кітаі могуць на опернай сцэне ісці цітры на электронным тэбле на англійскай мове для тых, хто не разумее кітайскай?..

Мы можам быць вельмі багатыя: руская мова ў нас пачувае сябе вольна і ў гаворках, і ў тэатры, і ў кіно, і на сцэне, засталася толькі, каб і беларуская была не толькі ў "экспартным варыянце", а гэтак жа вольна пачувала сябе і дома. Бо рака толькі тады не мялее, калі не мялеюць яе вытокі...

Будзем на сувязі!

Паважаныя чытачы!

Нам цікавае ваша меркаванне па тэмах нумара.
Пішыце на адрас: 220013, г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 77,
альбо на электронную скрыню kultura@tut.by,
тэлефануйце ў рэдакцыю па нумары 8-017-286-07-97,
абмяркоўвайце на
[facebook.com/kimpressby](https://www.facebook.com/kimpressby), vk.com/kimpressby

Свая тэма для сюжэта



Мікалай Паграноўскі ў "немузейных" клопатах. / Фота аўтара

Партал у мінулае праз урбаністычныя ландшафты

распавядае Мікалай Паграноўскі. — Адпаведна, супрацоўнікі МНС прызналі яго аварыйным...

Ва ўмовах адсутнасці грошай на рэканструкцыю, эрмітаж стаў для музея-запаведніка своеасаблівай "валізкай без ручкі": кінучы шкада, а неслі няма як. Пакідаць "усё як ёсць" да лепшых часоў таксама не выпадала: руйнаванне з кожным годам працягвалася. Таму кіраўніцтва было змушана прыняць кампраміснае рашэнне: аддаць будынак у арэнду.

— Мы вельмі доўга выбіралі арандатара і спыніліся на фірме, якая займаецца зборкай мэблі, — распавядае Мікалай Паграноўскі. — Яна зрабіла сякі-такі ремонт, уключыла ацяпленне, замяніла электраправодку...

Дырэктар музея-запаведніка спадзяецца, што гэты варыянт — часовы. У ідэале, эрмітаж павінен пераўтварыцца ў Музей шляхецкай культуры, які распавядаў бы і пра Пшэздзецкіх, і пра іншых уласнікаў Заслаўя. А зусім ужо амбітныя планы — хаця б аднавіць рэнесансны толькі парэшткі брамы. Па словах Мікалая Паграноўскага, дэталі гэтага праекта ўжо ўсур'ез прадуманы, а атрыманыя ў выніку экспазіцыйныя плошчы не будуць пуставаць. Урэшце, на сённяшні дзень у Заслаўі няма музея гісторыі горада.

Да таго ж, мастацтвазнаўца Мікалай Паграноўскі даўно марыць і пра выставачную залу. Паводле яго слоў, на Беларусі цяжка знайсці горад, які пакінуў бы большы след у выяўленчым мастацтве, чым Заслаўе, чые краявіды адлюстраваліся ў творах не аднаго пакалення мастакоў.

ля ўзножжа валоў, закрывае не самавітае атачэнне гарадзішча. З аднаго боку — прамысловая зона, з другога — "шанхай" з нізкамі зацыраванай бялізны. На гарадзішчы дзе-нідзе вока выхоплівае парожнюю тару ды іншае смецце. Відавочна, яно не залежваецца: свежаскошаная трава пераканаўча сведчыць за тое, што пра гэтае месца не забылі. Просценькі шчыт з надпісам ад рукі і без усялякіх "карцінак" апавядае, што гэтая горка насамрэч з'яўляецца археалагічным помнікам, і смеццём на ёй нельга. Але штраф, якім палюхаюць за невыкананне гэтага правіла, праўдападобна, няма каму спаганяць.

Гаворка пра музеефікацыю гэтага месца ўсур'ез вялася ажно з сярэдзіны 80-х гадоў мінулага стагоддзя, варыянтны разглядаліся самыя розныя... Але дыскусіі ўжо даўно не вядуцца, а гарадзішча апынулася не толькі на ўскраіне Заслаўя, але і на ўзбочыне ўвагі. Вось і сёлета "Замэчак" у праграму святочных мерапрыемстваў не трапіў.

...Натуральна, пакуль што аб'ём музейных ідэй у Заслаўі ніяк не прапарцыяны тэмпам іх рэалізацыі. Горад, які налета будзе святкаваць 1030-годдзе, даўно ўжо нібыта спыніўся на раздарожжы, выбіраючы паміж лёсам сталічнага "спальніка" ды прамысловага прыдатка і самавітай роляй культурна-турыстычнага цэнтра. Але хочацца верыць, што правядзенне сёлета свята стане яшчэ адным аргументам на карысць апошняга выбару...

K

Мабыць, далёка не кожны ведае, што за межамі Беларусі пражывае больш за тры мільёны нашых суайчыннікаў, згуртаваных не менш чым у 220 грамадскіх аб'яднаннях ды арганізацыях. Выхадцы з Сінявокай сёння "прапісаліся" не толькі ў краінах СНД і Еўропы, але і ў Аргенціне і ЗША, у Самалі ды Сінгапуры, у Кітаі ды Індыі... І яны не толькі жывуць у гэтых краінах, але і актыўна прапагандуюць там беларускую культуру, ладзячы свае адметныя канцэрты ды фестывалі і прымаючы ўдзел у разнастайных святочных імпрэзах у якасці пашанотных гасцей...

Як вядома, многія калектывы, створаныя пры суполках беларусаў у розных краінах свету, ужо неаднаразова з'яўляліся ўдзельнікамі айчынных фэстаў "Звіняць цымбалы і гармонік", "Дняпроўскія галасы", Нацыянальнага фестывалю песні і паэзіі ў Маладзечне.... Сёлета ж пабачыць артыстаў ды ансамблі нашых суайчыннікаў з Мексікі ці Аргенціны, Італіі ды Францыі, а таксама з іншых краін далёкага і блізкага замежжа змогуць і жыхары Мінска: літаральна праз тыдзень, 12 — 14 верасня, у рамках святкавання Дня горада, у сталіцы пройдзе II Фестываль мастацтваў беларусаў свету. Пра падрыхтоўку да гэтага маштабнага міжнароднага форуму, а таксама пра тыя цікавосткі, што чакаюцца пад час будучай культурнай падзеі, "К" распавёў дырэктар Рэспубліканскага цэнтра нацыянальных культур Міхаіл РЫБАКОЎ.



Міхаіл Рыбакоў. Фота Юрыя ІВАНОВА

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ

— Мы пачалі рыхтавацца да гэтай імпрэзы загадзя, адразу пасля таго, як завяршыўся I Фестываль мастацтваў беларусаў свету, што ладзіўся яшчэ ў 2011 годзе ў Мінску ды Віцебску, — адзначыў Міхаіл Рыбакоў. — Але гэта быў не нейкі спецыяльны адбор. Справа ў тым, што менавіта з 2011-га наш Цэнтр пачаў ладзіць конкурс "Культура", галоўная мэта якога — папулярызаванне беларускай культуры за межамі Беларусі. Штогод нашы суайчыннікі, якія жывуць у бліжэйшым ці далёкім замежжы, дасылаюць нам творчыя справаздачы, фота- і відэаматэрыялы ў выглядзе імпрэз, што адбыліся ў краінах іх пражывання і з іхнім удзелам. Гэта дае нам магчымасць ацаніць узровень тых або іншых калектываў, артыстаў, выканаўцаў. Менавіта так мы і выбіралі ўсіх тых творчых асоб, якія сёлета прыедуць ды выступяць у Мінску. А яшчэ шмат у гэтай справе нам дапамаглі калегі з Міністэрства замежных спраў Беларусі. Яны парэкамендавалі нам да ўдзелу ў форуме многіх знакамітых артыстаў, мастакоў, фатографістаў, якія пражываюць за межамі нашай краіны.

— **Наколькі прадстаўнічы будзе сёлетні фестываль у Мінску? Ці шмат чакаецца на ім гасцей?**

— Мяркуюць самі: у 2011 годзе ў Віцебск прыехалі беларусы з 12 краін свету, а сёлета ў Мінск завітаюць суайчыннікі з 18 дзяржаў. Гэта прыкладна 250 чалавек. Плюс, натуральна, выступяць і калектывы з Беларусі. Акрамя таго, чакаецца прыезд дэлегацыі з Эстоніі і Латвіі, якія выказалі жаданне паўдзельнічаць у форуме па-за квотай, нават за свой кошт. Выступленні калектываў з гэтых краін таксама пройдуць на адной са сцэнічных пляцовак Мінска.

— **А якія артысты прыедуць у Беларусь?**

З далёкага ды блізкага замежжа...

— Некаторыя з калектываў ды выканаўцаў, што завітаюць на форум, ужо неаднойчы бывалі і выступалі ў Беларусі. Напрыклад, ансамбль "Кірмаш" з Масквы, які ўдзельнічаў у I Фестывалі мастацтваў беларусаў свету. Але ж многіх артыстаў мы ўбачым упершыню. Згадаю, напрыклад, піяністаў Міхаіла Юркова з Францыі ды Юлію Раманцаву з Іспаніі...

— **У чым навізна сёлетняга форуму? Чым ён будзе адрознівацца ад першага падобнага мерапрыемства, зладжанага ў Віцебску?**

— Па-першае, як я ўжо казаў, сёлета значна пашырылася геаграфія гасцей. Па-другое, значна вырас узровень выканальніцкага майстэрства ўдзельнікаў форуму: бачым гэта па даслааных нам матэрыялах. Па-трэцяе, першы падобны фестываль ладзіўся ў рамках "Славянскага базару ў Віцебску", а сёлетні прымеркаваны да Дня горада Мінска. Такім чынам, гэтай акцыяй мы сведчым пра знітанасць беларусаў замежжа з Беларуссю, з яе сталіцай Мінскам...

— **Наколькі насычанай будзе праграма фестывалю? Ці прадугледжана нейкая культурная праграма для гасцей форуму?**

— Безумоўна. У першы дзень, 12 верасня, нашых гасцей чакае экскурсія па сталіцы Беларусі, а таксама

выезды творчых калектываў ды выканаўцаў у аграградкі Мінскай вобласці, дзе нашы суайчыннікі зладзяць канцэрты для мясцовых жыхароў. А ў другі дзень усе ўдзельнікі форуму пабываюць у Беларускім дзяржаўным музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Наколькі я ведаю, многія з нашых гасцей вельмі зацікавіліся тым, што ў Беларусі адкрыўся новы музей, прысвечаны падзеям мінулай вайны. Таму і было вырашана зладзіць туды экскурсію для ўсіх ахвотных. Затым, у гэты ж дзень, на пляцоўцы каля Палаца спорту, адбудзецца канцэрт самадзейных калектываў беларусаў замежжа. А кульмінацыяй фестывалю стане гала-канцэрт. Ён запланаваны на 14 верасня ў Белдзяржфілармоніі.

— **Але ж гэта, мабыць, яшчэ не ўсё...**

— Натуральна. У рамках форуму адбудзецца чарговае, пятае па ліку, пасяджэнне Кансультацыйнага савета па справах беларусаў замежжа. Таксама пад час фестывалю запланавана зладзіць шэраг іншых акцый: адкрыццё экспазіцыі "Беларускія мастакі ў свеце", фота-выстаўкі "Мы — беларусы"... Таксама адбудзецца літаратурная сустрэча з паэтамі і пісьменнікамі беларускага замежжа ў Дзяржаўным літаратурна-мемарыяльным музеі Якуба Коласа.

— **Міхаіл Леанідавіч, наколькі я ведаю, для ўсіх удзельнікаў фестывалю Рэспубліканскі цэнтр нацыянальных культур падрыхтаваў падарункі, сярод якіх — шматлікія метадычныя дапаможнікі. Гэта, мабыць, тое, чаго асабліва не стае для працы ў беларускіх суполках...**

— Так. Кожны ўдзельнік атрымае ў падарунак нядаўна выдадзены намі дыск "Беларускі танец", дзе змешчана інфармацыя пра гісторыю станаўлення беларускага танца, адлюстраваны многія яго разнавіднасці, пакрокава распісаны кожны рух, які робяць удзельнікі-танцы. Гэтыя своеасаблівыя майстар-клас беларускага танца ў лічбе. Спадзяюся, матэрыял вельмі прыдасца нашым калектывам, што працуюць у суполках. Таксама на гэтым жа дыску мы змясцілі шмат беларускай народнай музыкі, песень, а таксама відэазапісы канцэртаў, якія адбыліся пад час I Фестывалю мастацтваў беларусаў свету. Акрамя таго, у падарункавы набор увайдзе нацыянальны ручнік ды насценны гадзіннік з лагатыпам фестывалю...

— **А якую яшчэ падтрымку, акрамя метадычнай, аказвае сёння Цэнтр нацыянальных культур нашым суайчыннікам, якія пражываюць далёка за межамі Беларусі?**

— Самую разнастайную. Напрыклад, мы аплываем выбар сцэнічных строў для калектываў беларусаў замежжа. Так, летась намі было перададзена ў беларускія суполкі з самых розных краін свету каля пяцідзесяці камплектаў касцюмаў. А сёлета на прадпрыемстве "Белмастацпромыслы" пад заказ нам вырабілі ўжо 65 камплектаў касцюмаў. Большая частка з іх таксама ўжо перададзена артыстам, якія працуюць пры суполках. Акрамя таго, накіроўваем нашым суайчыннікам, што пражываюць за мяжой, разнастайную літаратуру, дапамагаем кансультацыямі і парадамі, арганізуюем для іх курсы па розных кірунках беларускай народнай культуры, а таксама ладзім майстар-класы пры нашым Цэнтры. Як паказала практыка, усё гэта вельмі запатрабавана.

— **І апошняе пытанне: ці плануецца выданне нейкіх матэрыялаў**

па выніках II Фестывалю мастацтваў беларусаў свету? Акрамя таго, відэазапісы канцэртаў, фотаздымкі з форуму было б няблага размясціць у Інтэрнэце...

— Усе мерапрыемствы, зладжаныя пад час міжнароднага форуму, будуць здымацца на відэа. Пасля гэтых матэрыялы знойдуць сваё належнае месца ў архіве Цэнтра і будуць выкарыстаны пры запісе наступных дыскаў. На жаль, на нашым сайце пакуль няма магчымасці выкласці ні аўдыя-, ні відэазапісы. Але самым бліжэйшым часам мы павінны атрымаць сродкі на абнаўленне сайта Цэнтра. Так што, мяркую, з цягам часу гэтае пытанне будзе вырашана і кожны ахвотны зможа прагледзець канцэрт ці праслухаць запісы выступленняў з II Фестывалю мастацтваў беларусаў свету, завітаўшы на нашу старонку ў Сеціве.

Як II Фестываль мастацтваў беларусаў свету сустрэне гасцей: экскурсіі па Мінску, туры па аграгарадках, музеі на любы густ ды россып падарункаў



Дзе жывуць анёл і музы...

— Зрабіце два грыбы, — прапанавалі Юрыю Камандзірчыку. Так і былі б на месцы спіленай бярозы два грыбы, калі б сябра Саюза майстроў народнай творчасці Беларусі не быў мастаком з фантазіяй. У выніку атрымалася кампазіцыя "Анёл і музы" (на здымку).

Я заспеў майстра за працай, якая працягнуецца ў Дзень беларускага пісьменства. Своеасаблівы майстар-клас вядомага разьбяра па дрэве з курортнага пасёлка Нарач, за плячыма якога больш як 50 работ, устаноўленых у розных кутках Беларусі, наведваюць усе цікаўныя... / **Фота Юрыя ІВАНОВА**

Мінская школа фатаграфіі, асэнсаванне якой у нашым асяроддзі пачалося, лічы, летась з выхадам альбома "Новая хваля", усё больш ператвараецца ў найцікавы аб'ект для даследавання. Гэтым разам новую спробу разгляду дадзенай культурнай з'явы ў гісторыі беларускай фатаграфіі мінулага стагоддзя ажыццявіў расійскі куратар Ігар Лебедзеў. Стаўшы ініцыятарам стварэння адмысловай калекцыі, фатограф і даследчык адабраў больш чым 700 работ беларускіх аўтараў для Дзяржаўнага музея-выставачнага цэнтру Расійскай Федэрацыі РОСФОТО — галоўнай інстытуцыі фатаграфіі суседняй краіны, стварыўшы адзін з самых вялікіх збораў беларускай фатаграфіі за мяжой. Сёння гэтая калекцыя твораў беларускіх аўтараў атрымала своеасабліваю прэзентацыю ў выглядзе вялікай выстаўкі пад назвай "Мінская школа фатаграфіі. 1960-я — 2000-я гг.". Яна адкрылася напрыканцы жніўня ў выставачнай зале РОСФОТО ў Санкт-Пецярбургу, стаўшы гучнай падставой для прыцягнення ўвагі да беларускага фотамастацтва, якое пакуль прызнаюць, на жаль, бадай, толькі за мяжой.

Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ

Якім чынам быў прадстаўлены феномен Мінскай школы фатаграфіі ў Санкт-Пецярбургу? Як успрыняла "мінскую" фатаграфію расійская публіка? Ці магчыма падобная грунтоўная ацэнка культурнай з'явы беларускім бокам? Пра гэта гутарым з удзельнікамі выстаўкі — фатографамі і галоўнымі прадстаўнікамі Мінскай школы фатаграфіі Уладзімірам ПАРФЯНКОМ і Ігарам САЎЧАНКАМ.

Новы позірк

— Спадарства, якім чынам была прадстаўлена Мінская школа фатаграфіі на выстаўцы? Што ўдалося дазнацца пра сябе праз погляд іншага, так бы мовіць, "вачыма" Ігара Лебедзева?

У.П.: — Смеласць куратара аказалася ў тым, што ён пашырыў часавыя межы культурнай з'явы "Мінская школа фатаграфіі", пра якую ўпершыню згадаў фінскі куратар Х.Ээрыканен у 1988-м. Мы прызвычаліся асацыяваць Мінскую школу з той групай людзей, якая была пад эгідай Валерыя Лабко, з фатаграфіяй 80-х гадоў мінулага стагоддзя. Ігар, зірнуўшы на нас здалёк, высветліў пэўнае адзінства па духу значна шырэйшага кола аўтараў: 1960-х — 2000-х — даволі вялікага часовага адрэзку.

На выстаўцы мы ўбачылі творы, так бы мовіць, нашых папярэднікаў (Анатолія Дудкіна, Міхаіла Жылінскага, Яўгена Казюлі ды іншых) і нашых паслядоўнікаў (Данііла Парнюка, Кацярыны Гуртавой, Андрэя Калеснікава)... І ўсё гэта выглядала цалкам арганічна.

— Я так разумею, што вам удалося ўбачыць "агульную карціну"?

У.П.: — Нам удалося прызнаць, што мы не такія адасобленыя, як падавалася. Мы меркавалі ў свой час, што з'яўляемся гэтакімі рэфарматарамі, рэвалюцыянерамі фатаграфіі, (і так яно і было, насамрэч), але наша фатаграфія, як аказалася, — не такая ўжо герметычная. Высветлілася, што ёсць рэчы, якія ты не перабудоўваеш, а якімі карыстаешся, нават не ўсведомляючы гэтага. Калі ў тая часы мы знаходзіліся ў клубе, усё ж бачылі, што робяць клубныя фатографы, а яны, у сваю чаргу, назіралі за тым, што робяць маладыя студыйцы. Той жа Анатоль Дудкін, да прыкладу, выкарыстоўваў ідэю спантаннага таніравання для сваіх здымкаў і рабіў вельмі добрыя фота агонейнай натуры. Адбываўся працэс гэтага ўзаемаўплыву, і піцёрскі куратар, аддадзіў яму належнае, паказаў нам гэтую сувязь. Іншымі словамі, ён, лічы, сказаў: "Хлопцы, штосьці вы тут не тое дзеліце. Глядзіце шырэй!" (смяецца). У яго азначэнні выявілася: Мінская школа фатаграфіі — гэта шырокі

"Геній месца", які злучае ўсіх?

фронт, у якім шмат розных ручаёў і сваіх плыняў, што не супярэчаць адно аднаму.

І.С.: — Пакуль мне да слоў Валодзі дадаць няма чаго.

Рэалізацыя

— Цікава. І якім чынам гэта было паказана ў экспазіцыі?

І.С.: — Можна сказаць, пазіцыя куратара была выяўлена даволі арыгінальна, але пераканаўча. На выстаўцы не было падзелаў па аўтарах, па тэмах, па храналогіі. Самыя розныя работы па часе і тэхніцы выканання суседнічалі адна з адной. Былі такія спалучэнні, якія, здавалася б, аніяк не могуць існаваць, але ўсё "працавала".

У.П.: — Куратар выбудоўваў сваю пэўную карціну Мінскай школы: быццам бы ў яго ёсць альбом з усімі зыходнымі, і ён, гартаючы яго, спыняецца на першай, на пятай, на дзясятай фатаграфіі... У такім жа адвольным парадку здымкі былі размешчаны ў экспазіцыі.

І.С.: — Так і адбывалася, бо ў Ігара быў у наяўнасці гэты масіў фота, з якога ён мог выбіраць.

— І маладыя аўтары на выстаўцы суседнічалі са стальмі?

У.П.: — Не толькі аўтары, але і тэхнікі. Поруч знаходзіліся і канцэптальныя навароты, і "прамы" дакумент. Тыя ж гуміярабачныя эксперыменты Марыі Банэ суседнічалі з фатаграфіямі Сяргея Кажамякіна. Дзіўная рэч: прытым што аўтары выкарыстоўвалі розныя тэхналогіі і здымкі былі зроблены ў розны час, яны раптам пачыналі "перагукацца", выяўляючы адну мастацкую мову...

— Але ці існаваў пэўны прынцып пабудовы выстаўкі?

У.П.: — Ён вядомы толькі аўтару.

І.С.: — Аднак усё глядзелася выдатна. Я бачыў прыклады падобных выставак у Берліне, дзесьці яшчэ... Узгадваю экспазіцыю аднаго аўтара, дзе ў стыку знаходзіліся работы розных яго перыядаў, радыкальна па-рознаму аформленыя. Яны цалкам гарманічна суіснавалі ў адной зале і на адной сцяне. І ў зале РОСФОТО назіралася падобнае ж спалучэнне, здавалася б, неспалучальнага. У гэтым, паўтोरымся, і выяўлялася смеласць Ігара Лебедзева...

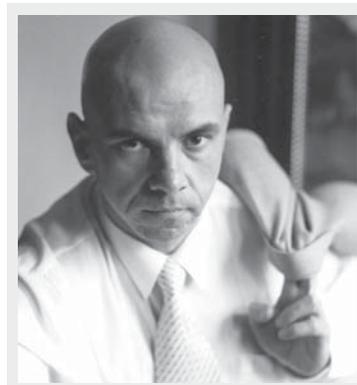
— ...Які зрабіў акцэнт, атрымліваецца, на "геній месца"?

Мінская школа фатаграфіі: піцёрская версія



Фота Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ

Уладзімір ПАРФЯНОК, фатограф, супрацоўнік ЦСМ



Фота Barbara Niggli Radloff

Ігар САЎЧАНКА, фатограф

паняцце, канцэпт Школы: што ж яна ў сябе ўключае, з чаго складаецца. Тая сустрэча для мяне была найбольш цікавая.

У.П.: — Практычна, гэтая выстаўка мела яшчэ адну мэту — узняць дыскусію ў самім Санкт-Пецярбургу: а ці ёсць у іх нешта кшталту мінскага аб'яднання? Як выбудоўваць Піцёрскую школу фатаграфіі, на якой базе? Што, уласна кажучы, яе складае?

І.С.: — І гэтая дыскусія падаецца мне вельмі істотнай. Бо калі Ігар Лебедзеў называе пэўны ма-

сіў фатаграфіі "Мінская школа фатаграфіі", таму мусіць быць тэарэтычна абгрунтаванне. І яго, дарэчы, куратар на сустрэчы агучыў. На дыскусіі таксама прысутнічала захавальнік РОСФОТО, якая падкрэсліла важнасць гэтых тэарэтычных падмуркаў, бо ў яе інтарэсах — адэкватным чынам аформіць гэтую калекцыю, апісаць і каталагізаваць, бо яна ўжо ўвайшла ў архіўныя фонды Міністэрства культуры Расійскай Федэрацыі. Славуты піцёрскі фатограф Аляксандр Кітаеў сказаў: "Вы ўжо пастуляваны, засталася толькі годна дажыць" (смяецца). Жарты жартамі, але тое, што беларуская фатаграфія сёння прызнана, дзякуючы намаганням Ігара, — факт.

Шанцы — ёсць

— Ці не адчуваецца вы пэўнай крыўды з-за таго, што, атрымліваецца, вашы дасягненні больш адзначаны за мяжой, а не тут, у Беларусі?

І.С.: — Лічу вельмі добрым тое, што сёння ёсць такое месца, дзе беларуская фатаграфія захоўваецца належным чынам, што ёсць магчымасць паглядзець яе ў сценах музея.

У.П.: — Між іншым, адзначу, што калекцыі беларускай фатаграфіі, праўда, у меншым памеры, маюцца таксама і ў музеях Капенгагена і Адэнса ў Даніі. Тая ж Мінская школа... Тым не менш, ніхто і нішто не перашкаджае стварыць і ў Беларусі адпаведны збор. Проста, гэтым пакуль ніхто не займаецца...

І.С.: — У Расіі знайшоўся Ігар Лебедзеў, які актыўна здымаў, бо ён у першую чаргу — фатограф, і ўжо потым сфакусаваўся на даследчыцкай працы. І вось вынік. Я ўпэўнены, што і ў нас ёсць падобныя людзі, якім цікавая гэтая тэма, але пакуль яны не выявілі сябе.

У.П.: — Ігар убачыў "мінскую школу" як вялізнае дрэва, галіны якога спляліліся ў такім нечаканым узоры, але, напэўна, існуюць і яшчэ версіі прачытання гэтага феномену. Магчыма, мы ўсе вельмі заангажаваны, і нам цяжка адасобіцца, выйсці за межы свайго кола, каб убачыць карціну ў цэлым. Але паспрабаваць варта.

Да ўсяго, падкрэслію, што з гэтай сітуацыі можна вынесці яшчэ адзін важны ўрок. У першую чаргу, нам неабходна пазбавіцца комплексу непаўнаватраснасці і пачаць па-іншаму глядзець на сябе. Верыць адзін у аднаго. Тады магчыма, штосьці і зменіцца... **К**

3 анатацыі куратара выстаўкі Ігара Лебедзева (Санкт-Пецярбург)

"Выстаўка "Мінская школа фатаграфіі. 1960-я — 2000-я гг." прадстаўляе ключавую з'яву ў гісторыі беларускага фотамастацтва другой паловы ХХ стагоддзя.

... Гэты перыяд важны для разумення не толькі беларускай фатаграфіі, але і ўсяго савецкага перыяду ў гісторыі расійскага фотамастацтва. Аднай з цэнтральных падзей гэтага часу стала ўзнікненне і далейшае прызнанне рэспубліканскіх і рэгіянальных "фатаграфічных школ". Прымяненне такога тэрміну да фатаграфіі дазволіла асэнсаваць феномен творчага адзінства аўтараў у рамках унікальнай культурнай прасторы, абмежаванай невялікай тэрыторыяй рэспублікі, вобласці, горада. У дадзенай сітуацыі беларуская фатаграфія не стала выключэннем, а ў многім апырэдзіла іншыя рэспублікі СССР. Даследаванню гэтай культурнай з'явы і прысвечана выстаўка.

Пасля Другой сусветнай вайны цэнтрам развіцця беларускай фатаграфіі стаў горад Мінск. У 1950-я нароўні з рэпартажнай фатаграфіяй тут пачаўся актыўны фотаматарскі рух. Так, у 1960 годзе быў заснаваны фотаклуб "Мінск" — першы ў Беларусі і адзін з першых у СССР. У 1970-я беларуская творчая фатаграфія атрымала прызнанне ў маштабах СССР. Намаганнямі членаў фотаклуба ладзіўся адзін з нешматлікіх у Савецкім Саюзе рэгулярных міжнародных фотавестываляў — "Фотаграфіка". Гісторыя дадзенага перыяду на выстаўцы прадстаўлена

класічнымі аўтарскімі адбіткамі Віктара Бутры, Анатоля Дудкіна, Міхаіла Жылінскага, Яўгена Казюлі.

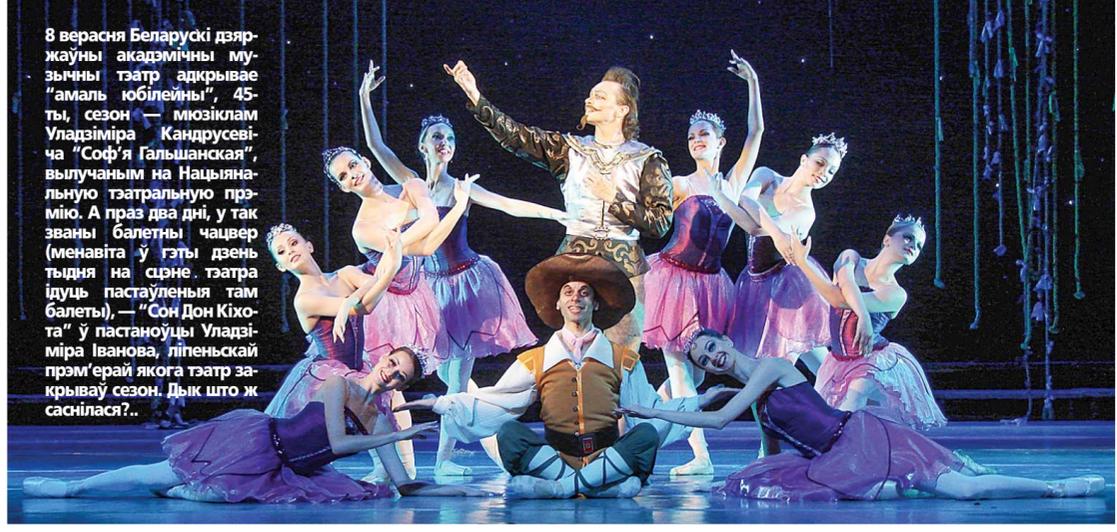
У 1980-я гады пры клубе пачалі працаваць адукацыйныя студыі, што дазволілі не толькі пераадолець творчы застой, у многім звязаны з агульнай культурнай сітуацыяй у СССР, але і сфарміраваць кола аўтараў, якія вывелі беларускую фатаграфію да пачатку 1990-х на міжнародны ўзровень. Да таго часу належыць першае абагульненне заходнімі куратарамі творчай дзейнасці мінскіх фатографіаў тэрмінам "Мінская школа фатаграфіі". Нельга не заўважыць, што атрымаўшым сусветную вядомасць фатографіям Сяргея Кажамякіна, Уладзіміра Парфянка, Ігара Саўчанкі ды іншых аўтараў уласціва пэўнае эстэтычнае падабенства, а таксама пераклічка рэзгав як пра беларускую ды савецкую гісторыю, так і пра медыйныя магчымасці фатаграфіі.

Сучасны перыяд Мінскай фатаграфіі прадстаўлены на выстаўцы серыяй-дакументам "Са-творэнне" Данііла Парнюка, партрэтнай серыяй "Праз дзве хвіліны" Андрэя Калеснікава, серыяй работ Андрэя Васкрасенскага, выкананых у альтэрнатыўнай тэхніцы друку — гуміярабачы. Гэтыя фотасерыі, якія былі створаны ў 2000-я гг., сёння зноў вяртаюць актуальнасць пытанню аб унікальнасці Мінскай школы фатаграфіі на фоне агульнай глабалізацыі фотамастацтва і ўзрастаючага інтарэсу да міжнародных універсітэцкіх школ фатаграфіі...

На выстаўцы Мінскую школу фатаграфіі прадстаўляюць 20 беларускіх аўтараў".

Тэатральная плошча

Сасніц сон з нягеглым Дон Кіхотам



8 верасня Беларускі дзяржаўны акадэмічны музычны тэатр адкрывае "амаль юбілейны", 45-ты, сезон — мюзіклам Уладзіміра Кандрусевіча "Соф'я Гальшанская", вылучаным на Нацыянальную тэатральную прэмію. А праз два дні, у так званы балетны чацвер (менавіта ў гэты дзень тыдня на сцэне тэатра ідуць пастаўленыя там балеты), — "Сон Дон Кіхота" ў пастаўцы Уладзіміра Іванова, ліпеньскай прэм'ерай якога тэатр закрываў сезон. Дык што ж саснілася?..

Сцена з балета "Сон Дон Кіхота". / Фота Аляксандра ДЗМІТРЬЯВА

Надзея БУНЦЭВІЧ

Спачатку, нягледзячы на новае лібрэта і, адпаведна, харэаграфію (з цытатамі найбольш папулярных нумароў), балет планавалі назваць па-ранейшаму — "Дон Кіхот", як было ў Пеціпа і яго далейшых паслядоўнікаў, кожны з якіх уносіў штосьці сваё. Але потым, каб не надта настроіваць публіку на вядомую класіку, дадалі ў назву "сон". Цудоўнае рашэнне! Бо гэтае адно слова адразу адмятае магчымая прэтэнзія крытыкаў на недазначна "пераробкі": маўляў, чаго толькі ў сне ні бывае! Праўда, тады трэба было б удкладніць: не толькі "Сон Дон Кіхота", але і сон пра самога героя ды ягоны сон.

Аўдыя Гурт "Джына", Міні-альбом "За серпанцінам"

А. Найшыкоўнейшы рэліз мінскіх "тулафілаў" з гурта "Джына" — выдатны прыклад эксперыменту здольных на тое музыкантаў. Мы чуюм, які хлопец удала кіруючы рытмам і мелодыкай, кідаючыся памерамі, раскліскаючы шаматэсавыя шаманскія закляці кшталту "Лісты краіны прыліваў трэба чытаць майкліва". Усё зразу-ма і прыгожа. Усё трапіла ды своечасна. Такая музыка лёгкая кладзецца на вуха і сталаму меламану, нібыта прыйшоўшаму ў цыперашні час праз "Jefferson Airplane", да самага очаснага прог-року ці сінтэтычнага нью-вейв-рывайвлва. Дастпадобы "Джына" прыязецца і свядомаму хіпстэру, які сумее па беларускіх "Archive" ці "Blonde Redhead". Дарэчы, "За серпанцінам" — другая работа ў дыскаграфіі гурта. Першы EP "Жывёла — добры фрэнд" быў выданы ў мінулым годзе. Відэа-вочны якасны рост запісу і стабільнасць выканальніцкага майстэрства.

Аўдыя & Відэа

У нешматлікіх інтэрв'ю музыканты кажуць пра нявызначанасць творчых планаў, але мне падаецца, што з такой прадуктыўнасцю пра будучыню можна не клапаціцца. Хіба пошукі пэўнага гучання могуць крыху замаруджваць спрытнасць выхадаў новых рэлізаў таленавітых хлопцаў. Складана вызначыць найбольш прывабную песню альбома, таму параю праслухаць усё цалкам.



Гурт "Hok-Key", альбом "Znak Biady"

А. Мінскі метал-гурт "Hok-Key" існуе з 1994 года, і, як кажа нам афіцыйны сайт музыкантаў, ён прайшоў няпросты шлях звычайнага беларускага метал-бэнда. Росквіт гурта, які і росквіт падобнай хвалі ў Беларусі, прыйшоў на канец 90-х, ну а зараз музыканты сведчаць аб свееасаблівым адрэджанні. Гэта не можа не выклікаць павагі.



Раман ЖЫГАРАЎ, музыкант гурта "Akute"

сякера, перамяжаючы моцныя запілы хуткасных сола. Чуюцца, што людзі, што ўзяліся ўзяць баявы дух беларускаму металхэдз, добра ведаюць, які гэты самы "хэд" яму адсекчы, але перад гэтым усё ж за нешта там паваяваць. За эстэтычна меладычна складані ў гурце адказвае жаночы вакал Ірыны Салуноўнай, якая, дарэчы, пазначана і як аўтарка тэкстаў каманды. Гэта значыць, менавіта ёй слухач абавязна пазгрозлівым "час адказа набліжаецца", лагодным рэлізам і нагадае пра час існавання гурта "Vicious Crusade", у самым пазітыўным сэнсе гэтай з'явы.

Жнівеньскія аўдыя- і відэаробаты айчынных выканаўцаў гэтым разам рэзюмуюць музыкант гурта "Akute" Раман Жыгараў (А) і спецыяльны карэспандэнт "К" Алег Клімаў (В).

метал-бэнд, выконваючы гучна-галосыя, пафасныя песні, гімны ды харалы ў славу Беларусі мінулай, цяперашняй і прыдуманай. Ператарыцыя ў маркотнае нішчэ "хэд" яму адсекчы, але перад гэтым усё ж за нешта там паваяваць. За эстэтычна меладычна складані ў гурце адказвае жаночы вакал Ірыны Салуноўнай, якая, дарэчы, пазначана і як аўтарка тэкстаў каманды. Гэта значыць, менавіта ёй слухач абавязна пазгрозлівым "час адказа набліжаецца", лагодным рэлізам і нагадае пра час існавання гурта "Vicious Crusade", у самым пазітыўным сэнсе гэтай з'явы.

Гурт "Kaverin", альбом "Naked"

А. "Kaverin" прапануе слухачу порцыю індзі, цалкам сабе гартанскага ўзору, разлітага ў горадзе Гомелі. Чатыры хлопцы без агляды на Сож пераносзяць нас на берагі Тэмзы, дазваляючы адчуць сябе крыху на "Уэмблі", трошкі — на аўтапаці якога-небудзь канцэрціка ў Соха. Як бы прачынаешся раптам пасярод бутэлек, а там зусім не той склад напояў, і ты зыкеткава — зусім не тая мова, як звычайна. З гримёркі ў гримёрку перамяшчаюцца "крыбсы", выступаць рыхтуюцца "тубсы", а інтэрв'ю бярэ які-небудзь НК прышому. Не з табой усё гэтыя ДК усё гэтыя непрыабіўныя вароты сінявокага прамуўтароў, усё гэтыя горады, якія не разумеюць твайго звшшучаснага генія. Тыпу: "Вось жа як трэба. Як усё вальцэ ўжо. Гэта той самы мэйнстрым — про-



Алег КЛІМАЎ, спецыяльны карэспандэнт газеты "Культура"

фесійнай. Лабавых шлягераў няма, але рэліз ад гэтага бяднейшым не становіцца. Здавалася б, суцэльны плюсы. Мінус — адзіны (ці пераважвае ён плюсы — не бяруся свядраджаць цвёрда): няма выразна вырўленага свайго аблічча, па якім калектыў можна было б беспамылкова вылучыць сярод многіх і многіх айчынных выканаўцаў, якія адлюстэрваюць мова Шэкспіра і акардам "The Beatles".

Відэа Гурт "Бульвар", кліп на песню "Пустэча"

А. Сацыяльная агнозія — гэта такая паталогія мозгу. Напрыклад, чалавек бачыць прадметы, але не разумее, для чаго яны прызначаны. Вось гэта мы і назіраем, расчараваныя не будучы. Адказвае канонам, вымаўленне не кульгае, б'юць па струнах і барабанах пра-

Музыка знакамітага Гія Канчэлі набыла велімі густоўную аранжыроўку Тарыла Майсурадзе, надзеленую такімі неабходнымі ў песенна-эстрадным кірунку рыскамі сучаснасці. А з'яўленне "жывых" музыкантаў з інструментамі (у дадатак да фанатэра-мінусоўкі) не толькі дадае яшчэ адну рызыначку, але і вымушае ўзгадаць як лепшыя традыцыі невялічкіх тэатральных аркестраў нядаўняга мінулага, так

жаваны сваім пакоем-светам, пачынаючы суткі, здзяйсняе шэраг штодзённа аднолькавых рухаў-дзеянняў. Разбурчы, напэўна, агорклы яму парадак рэчаў рашучым учынкам ён не рызыкуе, толькі механічна круціць у руках кубік Рубіка, на пці кваліфікацыя якога нанесены літары "ж", "и", "з", "н", "в", якія ў чакане слова ў выніку не складуцца ісім іншага кшталту...

Фота Аляксандра ДЗМІТРЬЯВА

Музыка знакамітага Гія Канчэлі набыла велімі густоўную аранжыроўку Тарыла Майсурадзе, надзеленую такімі неабходнымі ў песенна-эстрадным кірунку рыскамі сучаснасці. А з'яўленне "жывых" музыкантаў з інструментамі (у дадатак да фанатэра-мінусоўкі) не толькі дадае яшчэ адну рызыначку, але і вымушае ўзгадаць як лепшыя традыцыі невялічкіх тэатральных аркестраў нядаўняга мінулага, так



Аляксандр Квачонак (Акон).



Сцена са спектакля "Хітрыкі Ханумы".

Бясхітрасна, з усмешкай

Менавіта таму ў публікаеасаблівым спаборніцтве дзвюх свах прайграе Кабатэ — больш маладзятка, гарачая, шалёная ў сваёй адданасці працы. Іна Савянкава надае сваяёй гераіні незаўважныя рысы пародыі на сучасную "дзелаў жанчыну", якая штурмуе кар'ерныя прыступкі метада "буры і націску". Больш сталая (лічы, вопытная) Ханума, якой яе малое мяк-

(Заканчэнне. Пачатак на старонцы 1.)

...Мы не маем статыстычных звестак пра колькасць турыстаў у Ганцавічах, а таму не можам жорстка крытыкаваць музей за адсутнасць "фішак" для гасцей горада, тых жа сувеніраў (балазе тут можна выкарыстоўваць брэнд Якуба Коласа, палескіх балот, гістарычных помнікаў), буклетаў ды праспектаў, ці хаця б паштовак. І ўсё ж спадзяёмся, што неўзабаве гэты турыстычны мінімум будзе ў музеі прадстаўлены.

Мінулае і будучае сядзібы Свяжынскіх

У вёсцы Агарэвічы нас зацікавілі найперш таямніцы мясцовай сядзібы. Крыху пазней высветлілася, што і без яе, а таксама — парку ды азёрнай сістэмы ў Агарэвічах, маецца яшчэ шмат чаго адметнага і непаўторнага. Але распаўсюджанне пра ўсё ў храналагічным парадку. Дык вось, пра сядзібу Свяжынскіх "К" колькі гадоў таму пісала ў нумары, прысвечаным святкаванню Дня беларускага пісьменства на Ганцавічыне. Тады адзначалася, што сядзіба будзе адноўлена і стане знакавым аб'ектам турыстычнай інфраструктуры раёна. Так яно і адбылося, з адной толькі акалічнасцю. Так, цяпер там і з густам аформлены рэстаран, куды з задавальненнем едуць адзначаць вяселлі, і жылыя гасцінічныя пакоі. Вось толькі абяцанага ў свой час музейнага блока мы так і не заўважылі, што вельмі шкада, паколькі з экспанатамі для яго гатовы былі падзяліцца нашчадкі роду Свяжынскіх.

З "мінусаў" можна адзначыць і закінуты конны манеж, размешчаны побач з сядзібай. А ён якраз мог бы яшчэ больш прывабляць турыстаў, ахвочых тое ж вяселле ўпрыгожыць не лімузінам, а карэтай, запрэжанай тройкай вараных... І ўсё ж, мы перакананы, Агарэвічы не застаюцца без коней, хай сабе і ў іншым фармаце, пра які раскажам крыху пазней...

(Не)лірычнае адступленне
Яўгена Рагіна

Памятаеце, у адным з мінулых нумароў мы пісалі пра бібліятэку-клуб вёскі, што на

Салігоршчыне? Возера там ёсць, але для масавых мерапрыемстваў ніяк яно не прыстасавана. У Агарэвічах мы ўбачылі супрацьлеглую карціну. На возеры — не толькі сцэна-прыстань, але і настолькі ўтульнае ды з любоўю добраўпарадкаванае месцайка, што белая чапля пачувае сябе тут як дома і не палохаецца ні вяскоўцаў, ні гасцей. І канцэрты "Ля Белай Чаплі" збіраюць не адзін дзясятка наведвальнікаў. Такую экалагічна-творчую дбайнасць ды па ўсёй Беларусі распаўсюдзіць бы!

Каравайнеры ды юшка...

У шэрагу раёнаў, дзе мы пабывалі пад час нашых аўтападарожжаў, чулі нараканні: маўляў, нягледзячы на ўсе намаганні, турыстаў не большае, а таму і арыентавацца на іх не патрэбна. Яно і праўда: каб прывабіць турыстаў



Бюст Якуба Коласа ў Лунінеці.

(і не чаркай ды шкваркай!), трэба добра пастарацца. З гэтай нагоды Мікола Ленкавец нам распавёў пра адметны праект, які напрыканцы ліпеня гэтага года быў рэалізаваны на Ганцавічыне і стаў, на нашу думку, узорам для іншых раёнаў. Музычна-спартыўны злёт "Жураўліны край-2014" ва ўрочышчы Горкі сабраў дзясяткі бардаў і каравайнераў з Беларусі ды суседніх краін. Радуе, што арганізатары паклапаціліся і пра электрычнасць, і пра біяпрыбіральні, і пра лазню, арганізавалі прака-

Акцыя "К": журналісцкі аўтапрабег па СДК і не толькі



Плынь праектаў у віры крэатыўнай Ганцавіччыны

Ідэі "Ля Белай"



Царква Святога Мікалая ў Кажан-Гарадку.

палатак ды выязныя гандлёвыя кропкі. Дробязь, але гэта тыя стандарты, на якія арыентуюцца турысты. Ці, скажам, кожныя дзве гадзіны аўтобус з Ганцавіч адвозіў турыстаў ва ўрочышчы Горкі. Такі аўтобусны сэрвіс мы бачылі толькі пры правядзенні буйных фестываляў у Мінску...

А яшчэ ж былі і самі мерапрыемствы! Дастаткова іх толькі пералічыць, каб зразумець, наколькі прафесійна падышлі арганізатары да правядзення Музычна-спартыўнага злёту. Гэ-

та фотавыстаўка "Ганцаўшчына турыстычная", праслухоўванне выканаўцаў бардаўскай песні, арт-хэпенінг "Жураўліны край", праект "Ганцаўшчына літаратурная", у рамках якога адбылася выстаўка-продаж зборнікаў твораў мясцовых паэтаў, сустрэча з тутэйшымі творцамі і літаратурным аматарскім аб'яднаннем "Верасок", а таксама — майстар-класы па традыцыйных рамёствах, канцэрт фальклорнага калектыву Хатыніцкага СДК, юшка ў адпаведнасці з праектам

"Па шчупаковым загадзе", лячэбныя напоі на зёлках, бліны з варэннем "У гасцях у бабкі Мар'і", свабодны мікрафон "Я — спяваю!", нарэшце — прагляд фільма "Загадкі Ганцаўшчыны"...

І хай сабе ў рамках Першага Музычна-спартыўнага злёту прыехала адносна не так шмат турыстаў, тыя высылкі арганізатараў, перакананы, апраўдаюцца, у тым ліку, праз рэкламу, якую зрабляць удзельнікі праекта, вярнуўшыся дамоў...

Люднае месца

Добрай песні перакладчык не патрэбны. У гэтым чарговым раз пераканаліся і беларусы, і расійцы, калі калектыву мастацкай самадзейнасці Цэнтралізаванай клубнай сістэмы Касцюковіцкага раёна выправіўся ў гастрольны тур.

Перакладчык не патрэбны

КАСЦЮКОВІЧЧЫНА

З дзвюхгадзіннай канцэртнай праграмай артысты пабывалі ў трох расійскіх населеных пунктах Гардзееўскага раёна Бранскай вобласці, у якіх святкаваўся Дзень паселішча. Для гасцінных і ветлівых жыхароў Унашава, Гліннага, Рудня-Вараб'ёўкі свае лепшыя песні на рускай і роднай беларускай мовах праспявалі сольныя выканаўцы, удзельнікі народных ансамбляў "Калініца" і "Радня", гуртоў "Цуд-раніца" і "Запаведны напеў". Шмат добрых шчырых слоў падзякі пачулі ў гэтыя дні касцюковіцкія артысты. Удвая прыемна было чуць воклічы "Беларусы — малайцы!"

Наталля ДРОБЫШАВА
намеснік дырэктара Цэнтралізаванай клубнай сістэмы Касцюковіцкага раёна

Ад імя сваіх аднавяскоўцаў — жыхароў гарпасёлка Падсвілле Глыбоцкага раёна хацу сказаць колькі слоў пра наш Дом культуры і пра адзін з яго творчых калектываў — жаночы вакальны гурт "Падсвільчанка". Справа ў тым, што гэтаму калектыву спаўняецца сёлета дзесяць гадоў.

ГЛЫБОЧЧЫНА

Ёсць толькі два спосабы пра жыццё жыццё, лічыў Альберт Эйнштэйн. Першы — так, нібыта ніякіх цудаў не бывае. Другі — так, як быццам усё на свеце з'яўляецца цудам. Нашы работнікі культуры імкнуцца будаваць сваё і наша жыццё паводле другога спосаба. І ў іх атрымліваецца!

Кіруе ДК Тамара Спяцанава, пра якую "К" пісала неаднойчы. І кіруе — прафесійна, бо тут створана 16 фарміраванняў, што аб'ядналі больш за 200 чалавек ад пяці да васьмідзесяці (!) гадоў. Адно з клубных фарміраванняў — "Падсвільчанка". Калектыва адзначаюць свой дзень



Вакальны гурт "Падсвілле".

Жыццё як цуд

народзінаў святочным сольным канцэртам "Дзесяць гадоў разам". Было гэта ў жніўні, пад час традыцыйнай пасялковай акцыі "Падсвільскі святанак".

У гурце спяваюць Аляксандра Місевіч — былы медработнік, Ала Фурс і Алена Раманчук — бухгалтары, Таццяна Бурэнь — прадпрымальнік, Вольга Лубчанок — настаўнік, кіраўнік калектыву, Любоў Рудак — выха-

вальнік дзіцячага садка, Святлана Папакуль — прадавец, Ганна Ляшкевіч — хатняя гаспадыня і Валянціна Пліско — настаўнік.

Пасля канцэрта быў святочны торт ад спонсараў. Пявунчы атрымалі таксама сертыфікаты на наведванне салона прыгажосці ў Глыбокім.

Любоў НІКІЦІНА,
ветэран педагагічнай працы
Падсвілле

Юбілей

1 верасня споўнілася 80 гадоў вялікай збіральніцы нашага фальклору, філалага і перакладчыцы Ліі Мацвееўне Салавей.

Яна нарадзілася ў Навасёлках, што на Мядзельшчыне, у колішнім Віленскім ваяводстве. Гэты азёрны край, у карунках лясоў сярод стромкіх пагоркаў, — адзін з найпрыгажэйшых куткоў Беларусі.

Сям'я Ліі жыла на ўласным хутары, дзе прырода і людское жыццё былі непарыўна знітанымі. Тут, нібыта ў зачараным казачным свеце, явы жыцця і неабсяжнага наваколля ўваходзяць у душу, поўняць яе гукамі ды вобразамі...

Тамтэйшы праваслаўны святар даў дзяўчыцы біблейскае імя Лія, якое сам любіў з немаведных прычын і падарыў яго шматлікім дзяўчатам з тых Навасёлкаў. Але адной з іх могуць сёння ганарыцца не толькі яе землякі ў Мядзельскім раёне, але і ўся Беларусь. Кандыдат філалагічных навук, славетая збіральніца беларускага фальклору, аўтарка многіх кніг, дзясяткаў публікацый, яшчэ ў 1986-м яна стала лаўрэатам Дзяржаўнай прэміі Беларусі за свой ґрунтоўны ўнёсак у шматтомнае

(Не)лірычнае адступленне
Кастуся Антановіча

Ад Міколы Ленкаўца даведаўся пра сумную тэндэнцыю: аказваецца, у акрузе практычна не засталася азёр, дзе можна бясплатна парыбачыць. Усе яны — арандаваныя. Што і казаць, калі нават частка Буга ў ваколіцах Брэста здадзена ў арэнду прадпрымальнікам для прамысловага лова. Няўжо такім чынам будзе знішчана культура рыбнай лоўлі як традыцыі сямейнага адпачынку? Не ў кожнага, урэшце, хапае сэння грошай нават на жыццёва важныя патрэбы.

Музей у Бібліятэцы

Хто сказаў, што музей і бібліятэка — рэчы несумяшчальныя? Прынамсі, многія нашы чытачы-бібліятэкары рашуча выступаюць супраць такой, на іх погляд, эклектыкі. Маўляў, сумяшчэнне функцый — галоўнай справе не на карысць. У бібліятэцы Агарэвічаў так не думаюць. Дый бібліятэчны музей сваім зместам галоўнай кніжнай справе — толькі ў падтрымку. Па той самай прычыне, што ў асобным утульным пакойчыку ўтрымлівае старадаўнія выданні.

Ініцыятар музейнага ўхілу — Вольга Халецкая, спецыялістка са стажам і досведам. Справа ў тым, што некалькі гадоў таму Ганцавічы прымалі ў сябе Дзень беларускага пісьменства. Райцэнтраўскія бібліятэкары з гэтай нагоды абвясцілі сярод гараджан конкурс на самую старую кнігу. Часовая экспазіцыя з выданнямі была прэзентавана гасцям сьвята. Вольга Мікалаеўна вырашыла стварыць падобную экспазіцыю ў Агарэвічах. І не часовую, а пастаянную. Так і ўзнік музей у бібліятэцы. Дасведчаны

работнік культуры ніколі не пройдзе міма ідэі (няхай і не свай) — абавязкова яе інтэрпрэтуе, абагульняе, удасканаліць і прыпуціць для рэалізацыі асабістага праекта. Такой творчай разваротлівасці Халецкая вучыць і маладую спецыялістку Крысціну Бобка, якая на сёння ўзначаліла бібліятэчную ўстанову...

Цяпер у музейнай экспазіцыі — дзясяткі кніг, ахвяраваных бібліятэцы мясцовымі жыхарамі. Праўда, самая старая выпушчана ў пазамінулым стагоддзі. Але для сённяшняй моладзі

кажучы, экалагічны праект аб'яднаў рыбалоўцаў, кветкаводаў, заолагаў і аматараў зялёных маршрутаў.

Чарговая раённая акцыя называецца "Мастацтва быць здаровым". Гэта мадэль псіхалага-педагагічнага суправаджэння навучэнцаў 5 — 8 класаў у культурна-дасугавай прасторы. Асноўная задача — прапаганда здаровага ладу жыцця. Уявіце, пад час вакацый дзейнічае Майстэрня здароўя, якая мае чатыры падструктуры: прапагандыска-прафілактычны тэатр, выўленчую студыю "Малюем здароўе", літаратурнае фарміраванне і музычны клуб "Здаровыя ноткі". У кожнай структуры — свае кіраўнік, герб, дэвіз, функцыі. Агульнымі сіламі ладзіцца свята "Кірмаш рэцэптаў".

І гэта яшчэ не ўсё прыдумкі райметацэнтра і ягонага галоўнага крэатыўшчыка Міколы Ленкаўца. Дэталева паказваць іх — толькі бэсціць метадыстаў з іншых раёнаў. Па словах Міколы Дзмітрыевіча, нараджаць што-сьці новае ва ўмовах жорсткай міжраённай канкурэнцыі становіцца ўсё складаней. Па ягоным цвёрдым перакананні, наспела стварэнне рэспубліканскага банка ідэй, звязаных з клубным, бібліятэчным ды фестывальным развіццём. Так, ідэя можа быць агульнай, а вось яе адаптацыя ды дэталевае распрацоўка на ўзроўні штотдзённага плана мерапрыемстваў — індывідуальны клопат кожнай метадычнай структуры раёна ды вобласці. З такой прафесійнай прапановай цяжка не пагадзіцца...

Агульнае (не)лірычнае завяршэнне

Ростані — яны для сустрэч. У Агарэвічах мы сапраўды пашкадавалі, што журналісцкі час — абмежаваны і трэба вяртацца ў рэдакцыю. Мы развіталіся з гэтымі людзьмі, якія атрымліваюць задавальненне ад уласнай творчасці, з цвёрдым намерам ізноў сустрэцца і зноў здзівіцца таленту любові да роднай зямлі, які кожны раз раскрываецца ярка і па-рознаму. Да новых сустрэч, Ганцавіччына!..

Фота аўтараў

Чаплі"



Сцяпа Сявінскі.

і гэта — рарытэт. Мяркуючы па кнізе водгукаў, музейныя дзверы амаль не зачыняюцца...

"3 рога — усяго многа"

А цяпер — ізноў пра творчыя праекты. Пра тыя, якія знаходзяцца яшчэ ў стадыі, так бы мовіць, тэарэтычна-арганізацыйнай, і пра тыя, што з поспехам дзейнічаюць. Паказваючы гмах СДК, узведзены яшчэ за савецкім часам, кіраўнік установы і гасцінная гаспадыня Ала Шаматульская распавядае, што неўзабаве тут з'явіцца яшчэ і Музей каня — даніна конегадоўчай гісторыі Агарэвічаў. Задумка належыць метадысту райметацэнтра Міколу Ленкаўцу. Гэта — крэатыўшчык ад Бога. Хоча адлюстраваць на паверхах Агарэвіцкага СДК усе іпастасі каня — працаўніка, спартсмена, ваяра.

У Агарэвіцкім СДК ствараецца і Культурна-эстэтычны цэнтр для развіцця ўзорнай студыі выўленчага і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва "3 рога ўсяго многа". Праект разлічаны на чатыры гады.

Яшчэ адна доўгатэрміновая акцыя згуртавала маладзёжныя аматарскія аб'яднанні Локтышаўскага, Люсінскага СК і Раздзялавіцкага, Нацкага СДК. Інакш



Агарэвіцкая белая чапля.



Кіраўнік бібліятэкі ў Агарэвічах Крысціна Бобка (злева) і яе настаўніца Вольга Халецкая ў бібліятэчным музеі.



Дырэктар Агарэвіцкага СДК Ала Шаматульская.

Кіраўнік Ганцавіцкага музея Наталля Кулеш.

Балада пра Лію Салавей

акадэмічнае выданне "Беларуская народная творчасць".

Прозвішча бацькі Ліі — Скурко. Мацей Піліпавіч даводзіўся сваяком народнаму паэту Максіму Танку. А маці Надзея Восіпаўна была з Чарняўскіх, са шматдзетнай сям'і. Менавіта маці Ліі Салавей, шчодрая душой жанчына, спявачка, якая ведала багата песень, прывіла даць любоў да народнага слова. Гэты матчын дар — прынесеныя з глыбіні вякоў песні, прымаўкі, казкі, показкі ды апавяданні — і стаўся лёсам для даследчыцы. А плён матчыных рук — тканяныя пошцілкі, ручнікі ды абрусы — пачаткам вялікага збору традыцыйнага ткацтва, які папаўняўся Ліяй Мацвееўнай у шматлікіх фальклорных экспедыцыях па ўсёй Беларусі.

Яна скончыла педагагічнае вучылішча і бібліятэчны факультэт Мінскага педагагічнага інстытута. Затым будучая фалькларыстка працавала ў адзеле старых кніг абласной бібліятэкі ў Брэсце, разам з вядомым пісьменнікам і літаратуразнаўцам

Уладзімірам Калеснікам. Там жа, у Брэсце, Ліі Мацвееўне пашчасціла сустрэцца і з Уладзімірам Караткевічам, які часта там выступаў, і нават з Міхасём Забэйдай-Суміцкім, які даваў у горадзе над Бугам канцэрты. Па сканчэнні аспірантуры, у 1970-м, Лія Салавей пачала сваю працу ў толькі створаным пры Акадэміі навук Інстытуце мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору, якім кіраваў Пятро Глебка.

Тэмай яе даследавання, а затым і кандыдацкай дысертацыі сталі беларускія народныя балады. Да Ліі Мацвееўны Салавей гэты ўнікальны жанр нашага фальклору быў недаследаваны. Яна адкрыла і спарадкавала сотні народных беларускіх балад, якія складалі два тамы "Беларускай народнай творчасці" (БНТ), выданыя ў 1977 — 1978 гг. Яе працы сталі падставай для саліднай манаграфіі "Беларуская народная балада", што выйшла ў 1978 годзе.

Дзякуючы Ліі Салавей быў даследаваны, а фактычна — захаваны, старажытны абрад "Жаніцтва

Цярэшкі", якому прысвяцілі нават асобны том БНТ (у суаўтарстве з музыказнаўцай І.Назінай), што выйшаў у 1993-м. Фалькларыстка напісала багата нарысаў і артыкулаў пра духоўную народную спадчыну ў нізцы кніг "Памяць" (Верхнядзвінскі, Мядзельскі, Нясвіжскі раёны), даведніках і энцыклапедыях, у рознай перыёдыцы...

З года ў год Лія Салавей, нібыта пацвярджаючы свой статус, спраўджае чаканні прыхільнікаў, сталых чытачоў, аматараў і спецыялістаў. Лія Салавей — адна з аўтараў кнігі "Міфалогія. духоўныя вершы" (2003), унікальнага энцыклапедычнага слоўніка "Беларуская міфалогія" (2004), тома "Замовы" (2009)...

Гэтыя кнігі, тэксты, што былі напісаны рукой вялікай даследчыцы слова народнага, падарылі нам неацэннае багацце — невымоўнае характэрнае роднага слова і бяздонне народнае мудрасці. Дзякуй Вам, шануная Лія Мацвееўна!

Сяргей ХАРЭЎСКІ, мастацтвазнаўца

Люднае месца



Вось і "Бабіна лета"

25-годдзе адзначыў народны фальклорны гурт "Бабіна лета" Аранчыцкага сельскага дома фальклору. Удзельнікі калектыву — жанчыны пенсійнага ўзросту. Гурт шмат зрабіў для развіцця і прапаганды духоўнай спадчыны нашага Пружанскага краю.

ПРУЖАНШЧЫНА

Кіраўніком калектыву з'яўляецца Пушко Таццяна Піліпаўна — былая настаўніца, творчы і таленавіты чалавек. Яе зычны, але ў той жа час мілагучны голас з асаблівым тэмбрам з іншым не збытаеш.

"Бабіна лета" ведаючы не толькі ў нашым раёне — яно зачаравала нават польскіх слухачоў. Больш за тое: гурт падрыхтаваў і правёў абрады "Вандраванне Віфліемаўскай зоркі", "Абыход поля", "Квашанне капусты", "Дажынкi", "Валачобнікі",

"Выпечка каравая". Калектыў пастаянна супрацоўнічае з аўтаклубам аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі ды выезджае з канцэртнымі праграмамі ў маланаселеныя вёскі Пружанскага раёна.

Рэпертуар калектыву складаюць народныя песні, запісаныя ад мясцовых жыхароў і ўдзельніц гурта.

Вольга ШЭПЕЛЬ, дырэктар раённага арганізацыйна-метадычнага цэнтра аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Пружанскага райвыканкама

Гурт "Бабіна лета".

Стратэгія начальніка аддзела

Кадрам патрэбна жыллё

Кіраўскі раён знакаміты вёскай Боркі, гісторыяю якой апісаў у сваіх “Карніках” Аляксандр Адамовіч, ды аграгарадком “Мышкавічы”, што ствараўся яшчэ за савецкім часам і даўно мае не толькі вытворчыя, але і творчыя традыцыі. А чаго варта запарк з шыкоўнымі паўлінамі на галоўнай плошчы горада! І гэта таксама традыцыя. Менавіта спрадвечная традыцыя жыць і мясцовую раённую культуру. Таму яна адметная, яркая ды перспектыўная.



Андрэй КАРПУК,
Кіраўскі райвыканкам:

Т Э К С Т

— 19 — 20 верасня ў раёне святкуюцца Дажынкі. Асноўныя мерапрыемствы, і раённыя, і абласныя, пройдуць у Мышкавічах. Але гэта не азначае, што сам Кіраўск застанеца ўбаку ад масавых мерапрыемстваў, звязаных з уборкай ураджаю. Да гэтага свята, безумоўна, рыхтуецца ўся Кіраўшчына. Канешне ж, атрымлівае для гэтага ад дзяржавы належную дапамогу. Даводзіцца да ладу Цэнтр дасугу (былы кінатэатр). У выніку капітальнага рамонт тут неўзабаве з’явіцца і новая кіназала для дэманстрацыі 3D-фільмаў, і білярная. Будынак змяняе як унутранае, так і знешняе аблічча. Набываем і сучаснае абсталяванне. На аб’екце ўжо асвоена каля 14 мільярдаў рублёў. Урачыстае адкрыццё Цэнтра дасугу прымеркавана да хлебаробскага свята. Вы цудоўна ведаеце, што з’яўленне такога адметнага аб’екта ў раённым цэнтры — больш чым падзея.

Рамантуецца і РДК: даводзіцца да ладу фасад, замяняюцца вокны. Хоць тут і не запланаваны святочныя мерапрыемствы, але стараемся, каб рамонт да Дажынак таксама быў завершаны.

Асноўныя мерапрыемствы свята пройдуць, паўтаруся, у нашым знакамітым аграгарадку “Мышкавічы”, дзе развіццё культуры і мастацтваў заўжды было пад пільным кантролем. Натуральна, што гэтым разам у вёсцы збяруцца лепшыя мастацкія сілы і раёна, і вобласці. Лішне казаць, што да падрыхтоўкі сцэнарыя для раённых Дажынак спрычыніліся нашы работнікі культуры. І ўвогуле гэтае свята, якое ўпершыню будзе ладзіцца не на полі, а ў аграгарадку, стане для нас выпрабаваннем на прафесіяналізм. Таму рыхтуюцца ўсе: і клубныя ўстановы, і бібліятэкі, і музычныя школы, нават музейшычыкі з Жылічэў збіраюцца здзіўляць сваімі экспазіцыямі.

У чым стратэгія нашай штотдзённай дзейнасці? У захаванні ды развіцці самабытных мясцовых традыцый. І мерапрыемствы імкнёмся праводзіць не дзеля “птушакі”. Дарэчы, большасць канцэртаў ды іншых масавых творчых акцый у нас — бясплатныя. Гэта таксама традыцыя. Культура павінна заставацца даступнай для шырокага кола грамадства. І тое

Кадровае пытанне турбуе цяпер кожнага майго калегу. Дасведчаныя работнікі старэюць, а замену ім знайсці з кожным годам усё цяжэй. Не затрымліваецца моладзь і ў нас. І не толькі з той прычыны, што да Бабруйска — няпоўная гадзіна язды. Немалаважную ролю адыгрывае тут жыллё. Не, за аддзелам замацаваны некалькі пакояў у інтэрнаце. Але пакой — не добраўпарадкаваная кватэра...

зусім не азначае, што план па аказанні платных паслуг культуры мы не выконваем. Наадварот! Клубная сістэма цесна супрацоўнічае з ЗАГСам, наладзіла сістэмнае абслугоўванне насельніцтва. Да прыкладу, звычайнае віншаванне з днём нараджэння ператварылася ў феерычны спектакль...

Вернемся да захавання традыцый. Актывізацыя дзейнасці нашых творчых калектываў — і стратэгія, і тактыка нашай перспектыўнай дзейнасці. Быў, скажам, калісьці ў знакамітых Мышкавічах вядомы аўтэнтны гурт “Мілавіца”. Гэтых адмысловых бабур ужо няма. Мо і наша віна, што не знайшлі ім своечасова творчую замену. Тым не менш, на парадку дня — аднаўленне “Мілавіцы” ў новым абліччы. Справа — не з простых. Але ахвотныя сярод моладзі ёсць. Паспрабуем!

Напэўна, кадровае пытанне турбуе цяпер кожнага майго калегу. Дасведчаныя работнікі старэюць, а замену ім знайсці з кожным годам усё цяжэй. Не затрымліваецца моладзь і ў нас. І не толькі з той прычыны, што да Бабруйска — няпоўная гадзіна язды. Немалаважную ролю адыгрывае тут жыллё. Не, за аддзелам замацаваны некалькі пакояў у інтэрнаце. Але пакой — не добраўпарадкаваная кватэра... Таму мы наўпрост зацікаўлены ў тым, каб мець дыхтоўнае жыллё для маладых спецыялістаў. Інакш кадравую праблему, я ўпэўнены, не вырашыць...

Тамара ДЗЕМІДЗЕНКА, што называецца, “на культуры” ўжо чвэрць стагоддзя! Дзевяць апошніх гадоў яна з’яўляецца дырэктарам пінскага Дома культуры “Трыкатажнік”. Бачыла многае, павеваў перажыла ўсялякіх, праектаў ажыццявіла — не злічыць, збірала і збірае пад дахам цяперашняй альма-матэр калектывы і людзей цікавых, крэатыўных, адказных. І сёння яна — чалавек ініцыятыўны, актыўны, неабякавы, рашучы ва ўчынках, назаўжды ўлюбёны ў аднойчы абраную ёй прафесію — несці культуру ў масы. І — упэўнены ў заўтрашнім дні, нягледзячы на... Пра гэтае “нягледзячы” ды іншае — наша гутарка.

Алег КЛІМАЎ



Дом культуры “Трыкатажнік”.

Тамара ДЗЕМІДЗЕНКА,
дырэктар пінскага Дома культуры “Трыкатажнік”

У якасці забаў застанеца піўбар?..

Другі лішні?..

— Тамара Івануна, вы, мякка кажучы, не пагадзіліся з ацэнкай ДК “Трыкатажнік”, дадзенай нашым “інсайдрам” у матэрыяле “І ў вас — два семсот?”, што апублікаваны ў “Культура” № 31...

— Дом культуры сапраўды здае ў арэнду невялікую частку сваёй плошчы — у асноўным пад памяшканні, якія размешчаны ў фае. Але раней гэта была так званая бескарысная плошча, ніякіх памяшканняў тут увогуле не знаходзілася! Гэта значыць, мы не забіралі пакоі ў калектываў і гурткоў — людзям цалкам хапае месца, каб рэпэціраваць, выступаць, займацца. Бо нас і арыентуюць на тое, каб мы шукалі розныя шляхі для прыцягнення пазабюджэтных сродкаў, але — без шкоды для дзейнасці самога “Трыкатажніка” як установы культуры. Да таго ж, некаторыя арандатары як бы ўбудаваны ў працу ДК. Напрыклад, у цырульні ўдзельнікам конкурсаў, якіх у нас праходзіць мноства, бясплатна робяць прычоскі, аказваюць паслугі артыстам студыі моды “Joli” пад час дэфіле. Турагенцтва вывозіць нашых дзетак на каляндныя святы ў Белаежскую пушчу. Арандатары выступаюць і ў якасці спонсараў культурных праграм. Таму я катэгарычна не згодная з тым, што Дом культуры ператвараецца ў гандлёвы цэнтр. Так, некалькі гадоў таму ён тут быў — на другім паверсе, калі ДК належыў ААТ “ПГА “Палессе”, але ў 2010-м нас перадалі ў гарадскую ўласнасць. Напэўна, у нейкай ступені, мы заложнікі свайго мінулага...

— Зразумела. Пярэйдзем не пасрэдна да культуры. Наколькі ДК загрузаны? Што ён прапануе жы-

харам Пінска? Хто тут займаецца? Якія творчыя калектывы ў вас прапісаны?..

— Тэрытарыяльна зона абслугоўвання Домам культуры за апошнія некалькі гадоў значна павялічылася, паколькі былі пабудаваны два новыя мікрараёны. А гэта маладыя сем’і, вялікая колькасць дзяцей — нашы сапраўдныя і патэнцыйныя наведвальнікі, свежыя кадры для калектываў ДК. Іх у нас 17, чатыры з якіх маюць званні “народны” і “ўзорны”. Гэта народныя маладзёжныя тэатры “Візаві”, народны хор “Журавушка”, узорны калектыв эстрадна-спартыўнага танца “Darling”, узорная цыркавая студыя “Арлекін”. 10 з 17 калектываў працуюць на платнай аснове.

Усяго ж творчыя аб’яднанні культуры наведваюць каля тысячы чалавек. Для малых ёсць дзіцячы гульнявы пакой “Смайлік”. Для тых, хто пільна сочыць за культурай свайго цела і здароўем наогул, — трэнажорны гурток “Калізей” ды гурток усходніх адзінаборстваў. У нас рэпэціруе самадзейны тэатр, артысты якога — людзі з абмежаванымі фізічнымі магчымасцямі. Дзейнічаюць харэаграфічная студыя “Цімошка”, ансамбль танца “Усмешка”, гурткі “Танец жывата”, эстраднага вакалу “Талісман”, дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва, клубы па інтарэсах. Натуральна, праходзіць дыскатэкі ды рэтра-танцавальныя вечары. І яшчэ шмат-шмат усяго...

— Фінансавы план на сезон 2012/2013 вы перавыканалі ледзь не на сто працэнтаў, так?

— Цалкам дакладна. І гэта кажа пра тое, што нашы паслугі запатрабаваныя, мы патрэбны людзям, гораду, краіне, у

рэшце рэшт. І разумеючы, у якіх умовах сёння даводзіцца працаваць установам культуры, мы не закідаем вышэйстаячыя органы просьбамі ды скаргамамі аб тым, што матэрыяльна-тэхнічная база пакідае жадаць лепшага. Што ў нашых сілах, стараемся зрабіць самі, балазе каманда падабралася ў ДК рэальна моцная. Ну а, напрыклад, на капрамонт уваходнай групы, бягучы рамонт, капрамонт праектна-пажарнай сігналізацыі нам ужо выдаткавалі і яшчэ выдзеліць сродкі з гарадскога бюджэту.

— Звярнуў увагу на вашых суседзяў. За дзесяць крокаў ад ДК, мяркуючы па ўсім, выдатна сябе пачувае ўстанова, у якой падаюць на розліў піва. Не, на самой справе, зручна: пастывала дзіця старэйшага школьнага ўзросту, патанчыла — і палову літра пеннага ўнутр, кампенсуючы патрачаныя калорыі... Або такую карціну ясна бачу: вядзе сваё дзіця бацька ў які-небудзь гурток, а яно і пытаецца, глядзячы на мужчына і павільне: “Тата, а што дзядзькі п’юць? Я таксама гэта хачу!...” І — у слёзы, пачуўшы адмову...

— Гэта наш даўні галаўны боль. Хто нам толькі ні абяцаў вырашыць дадзёную праблему... Вельмі хацелася б быць упэўненай у тым, што нашы дзеці ў гэты бар не пойдучы...

— Як вы ўяўляеце далёкае і блізкае будучае Дома культуры “Трыкатажнік”?

— Магчыма, як Маладзёжнага цэнтра культуры і вольнага часу, каб моладзь збіралася ў нас, а не расцякалася па клубах. Усё ж такі мы больш арыентуем на яе, хаця сярод удзельнікаў нашых калектываў, наведвальнікаў гурткоў і клубаў ёсць тыя, каму і трыццаць, і сорок, і семдзясят гадоў. І ў далейшым у гэтым Цэнтры абавязкова знайшлося б месца людзям старэйшага ўзросту. Такое месца сёння ёсць і ў ДК: гэта клуб “Неспакойныя сэрцы”, дзе збіраюцца “бабулі-маладзіцы”, як мы іх называем, якія чым толькі ні займаюцца! Ствараюць вырабы, маюць зносіны з моладзю, распавядаючы ёй аб нашай гісторыі

і культуры, раз’язджаюць па вобласці ды раёне, сустракаюцца з людзьмі розных пакаленняў, вывучаюць англійскую мову і камп’ютарную справу!

Хочацца, каб калектывы ДК больш актыўна былі ўцягнуты ў гарадскія творчыя праекты. Тым больш, што некаторыя святы мы як бы перавабілі на сваю пляцоўку. І рады, што ўсе, хто да нас прыходзіць з цікавымі прапановамі ды праектамі, застаюцца ў ДК. Трэба абавязкова захаваць тое, што ёсць...

— Вось-вось. Ходзяць чуткі, якія дайшлі і да нас, што над “Трыкатажнікам” згущаюцца хмары і ніякая далёкая будучыня яму “не свеціць”. Можнае патлумачыць, у чым тут справа?

— Ідуць такія размовы, што для Пінска два дамы культуры — гэта шмат. Маўляў, гораду патрэбны грошы, таму можна пакінуць адзін ДК, а другі — цалкам аддаць у арэнду камерцыйным структурам. Я не лічу, што два дамы культуры на 135-тысячны горад — гэта шмат. Яны знаходзяцца ў розных раёнах і абодва загружаны “пад завязку”. І калі чуткі акажуцца явяў, — вырашаць ліквідаваць наш ДК, — я ўпэўнена, што жыхарама тых двух мікрараёнаў, пра якія вам казалі, наогул няма куды будзе весці дзяцей... Значыць, тыя застануцца “на вуліцы”, значыць, у якасці “забаў” наш сусед — піўбар — падлеткам і спатрэбіцца... Ведаеце, у “Трыкатажнік” ходзяць дзеці з розных сем’яў, але нават самым асацыяльным бацькам хапае розуму прыводзіць сваіх сыноў і дачок да нас. Вельмі хочацца верыць у лепшае...

Фота аўтара

Рамесніцкая перспектыва

Чым на сёння павінен займацца раённы Дом рамёстваў? І ў чым ключавыя сэнс фразы "адраджэнне традыцыйнай спадчыны"? Урэшце, ці супадае камерцыйны інтарэс майстроў-рамеснікаў з ідэалагічным складнікам іх паўсядзённай творчай дзейнасці? З усімі гэтымі пытаннямі "К" паспрабавала разабрацца пры дапамозе дырэктара Лепельскага РДР Алены БАРАДЗЕЙКА.



"Скарбы" са "Скарбонкі".

Яўген РАГІН

— Калі і як узнікла ваша ўстанова, Алена Іванаўна?

— У 1992 годзе. Мы і Глыбокае былі першымі ў рэспубліцы. Ідэя па тым часе была проста вяр'яцкая. Гэта сёння мы разумеем, што задумка колішняга начальніка ўпраўлення культуры Віцебскага аблвыканкама Мікалая Пашынскага была цалкам правільнай: абгрунтаваная, надзённая у рэалізацыі і доўгатэрміновай у далейшым удасканаленні. А тады мы проста пратэпталі сцяжыну ў гурбах снегу. Асновай РДР стала аматарскае аб'яднанне майстроў і мастакоў "Скарбонка". Ад яго і адштурхоўваліся. Спачатку ўзніклі майстэрні ткацтва. Гэта — традыцыйны для нас жанр. Пачалі арганізоўваць экспедыцыі. Запросілі ў штат бабулю. Зрабілі кросны (тады яшчэ былі майстры, здатныя на гэта) — і справа пайшла.

— І колькі на сёння ўжо майстэрняў?

— Адзінаццаць: ткацтва, саломкапляценне, кераміка, ганчарства, выраб лялькі, выраб традыцыйных строяў... Працуюць тут вучні вучняў...

— Дык у чым "правільнасць" колішняга выбару?

Хустка па-лепельску



Алена БАРАДЗЕЙКА, дырэктар Лепельскага РДР

— У тым, што без РДР ці павялібілі мы сёння размову пра рэальнасць існавання нашага, скажам, ткацтва? Усё згубілі б беззваротна. Паспрабуйце адшукаць сёння кросны ў сялянскай хаце.

— Колькі ў вас штатных работнікаў і колькі майстроў у "Скарбонцы"?

— У штаце — трынаццаць чалавек. А "Скарбонка" паспела ўжо стаць Заслужаным калектывам Рэспублікі Беларусь. Тут — семдзсят рамеснікаў з горада і раёна. Натуральна, нашы трынаццаць — таксама ў "Скарбонцы". Больш за тое: мы супрацоўнічаем з майстрамі з Ушачыны, Полаччыны... Разам ладзім выстаўкі, дзелімся досведам адно з адным, бяром на рэалізацыю іх вырабы. Наш салон таксама называецца "Скарбонка".

— Як канкрэтна супрацоўнічаюць штатныя майстры РДР з пазаштатнымі?

— Цудоўна супрацоўнічаюць. Мы іх і не дзелім на "сваіх" ды "чужых" — усе на агульную справу працуюць. І на "Славянскім базары..." мы — разам...

— Ну тут у пазаштатных камерцыйны інтарэс яны матэрыяльна зацікаўлены супрацоўнічаць, каб паболей атрымаць ад рэалізацыі сваіх работ...

— І дзяцей з дарослымі яны ў майстэрнях вучаць, калі такая патрэба ўзнікае. У нашым РДР — з паўсотні вучняў. Таму майстар-класы вядуць іншым разам і майстры са "Скарбонкі". Яны нам дапамагаюць, мы — ім. Карацей, урэшце навучыліся ісці адно аднаму насустрач.

— Напэўна, і філіялы на вёсцы ў вас ёсць?

— Так. У аграгарадку "Стаі" працуюць гурткі ткацтва.

— Колькасць філіялаў збіраецца павялічваць?

— Хацелася б, ды з-за аптымізацыі пакуль не атрымліваецца. Прынамсі, штат РДР цяпер ніхто не павялічыць... Але ёсць у мяне задумка пашырыць домжарацкае ткацтва, калісьці вельмі знакамітае ў раёне. Мы ўжо і з кіраўніцтвам Домжарацкай школы дамовіліся, што адкроем у гэтай навучальнай установе наш філіял. Трэба станок ткацкі прыдбаць. А наш майстар у вёсцы ёсць.

— Цудоўна! Па сутнасці, вы даеце сваім вучням рэальную магчымасць не толькі рамяцтва асвоіць, але і падзарабіць няблага ад продажу сапраўды традыцыйных рэчаў...

— Захаваць і развіць традыцыю — вельмі важна. Але вы правільна кажаце: не менш важна цяпер даць чалавеку магчымасць і падзарабіць на сваёй шчырай творчасці. Менавіта вось гэты кавалак хлеба і з'яўляецца сёння рухавіком развіцця і РДР, і дзвюх "Скарбонак". Прынамсі, менш майстроў у раёне не становіцца... Ды вось, выпадак з жыцця. Прыходзіць таленавітая жанчына і кажа: "Я пляту макраме". Мы яе бяром, але пасля таго, як пераканаліся, што лепш не макраме займацца, а традыцыйнымі рамёствамі Лепельшчыны. Тут гадоўнае спакойна давесці патэнцыйнаму вучню, якая адказнасць на нас ускладзена. А талент — ён ва ўсім

талент. Дык няхай раскрываецца на роднай глебе! Так што ў нас у абедзвюх "Скарбонках" — паўночка скарбаў!

— "Скарбонка"-салон колькі вам грошай прыносіць?

— Толькі за кожны з летніх месяцаў мы нагандлявалі па тры — тры з паловай мільёны рублёў.

— Словам, і на спадчыне можна падзарабіць... У абласным метадычным цэнтры мне казалі, што вы з поспехам адраджаеце не толькі мясцовы строй, але і жаночы галаўны ўбор. Тут якія перспектывы?

— У лістападзе нас запрашаюць у Смаленск. Вядома, што ў нашых нацыянальных строях —

Культура пачалася з...

...бацькоў

ТЭКСТ



Раман МАТУЛЬСКИ, доктар педагагічных навук, прафесар, дырэктар Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі:

— Мае бацькі вельмі любілі народную культуру, народныя песні, народныя традыцыі. Таму і я, натуральна, не палюбіць гэта проста не мог. Бо не сакрэт, што для кожнага чалавека бацькі — гэта людзі, якія фарміруюць сістэму каштоўнасцей, характар, ствараюць з нас асоб. Памятаю, мой бацька, Сцяпан Фёдаравіч, неаднойчы прыязджаў у Мінск пад час майго студэнцтва. І першае месца, куды мы з ім накіроўваліся, быў тэатр. Так што, мяркую, не надта памылюся, калі скажу, што мае бацькі стварылі з мяне таго чалавека, якім я зараз з'яўляюся. Да таго ж, я вельмі ім удзячны за тое, што яны падтрымлівалі маё імкненне стаць бібліятэкарам.

Чаму менавіта бібліятэкарам? Я вырас сярод кніг, вельмі любіў кнігу, дый у школу пайшоў, калі яшчэ ніхто не ведаў, што такое тэлебачанне. Не памятаю, у якім класе я быў, калі ў нашай сям'і з'явіўся першы тэлевізар: у маленькім чорна-белым акенцы паказвалі ўсяго адзін канал, але гэта была сапраўдная з'ява ў культурным жыцці нашай вёскі. Навошта я гэта распавядаю? Справа ў тым, што інфармацыйная прастора тагачаснага дзіцяці была зусім іншая, чым зараз. І спазнаць свет можна было толькі адным спосабам: праз кнігу. Вось я і чытаў усе выданні, што мне трапляліся. А наконце выбраў прафесію, дык, памятаю, нават у шостым класе школы, калі настаўніца прапанавала тэму для сачынення пад назвай "Кім я хачу быць", напісаў, што хачу стаць бібліятэкарам. Але ж на ўрад ці я тады думаў пра пасаду дырэктара Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі (усміхаецца).

Хоць, праўда, быў і такі, можна сказаць, цікавы выпадак. Здарыўся ён, калі я скончыў вучобу ў Мінскім інстытуце культуры і быў размеркаваны ў Дзяржаўную бібліятэку БССР імя У.І. Леніна. Тады пры бібліятэцы дзейнічаў Савет маладых спецыялістаў, які аднойчы праводзіў, як казалі б сёння, дзелавую гульні "Калі б я быў дырэктарам бібліятэкі...". Менавіта тады я ўпершыню "прымерыў" на сябе ролю кіраўніка ўстановы культуры. І, памятаю, вельмі адстойваў свае прапановы ды меркаванні...

Але я ўсё адно не планавалі, што калі-небудзь займу гэтую пасаду. Асабліва напрыканцы 1980-х гадоў, калі падаўся ў навучку і паступіў у аспірантуру Маскоўскага дзяржаўнага інстытута культуры. Пасля была абарона дысертацыі, праца ў Беларускім дзяржаўным інстытуце культуры... І толькі калі мне ў 2003-м прапанавалі заняць пасаду дырэктара Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі і я зразумеў, што змагу рэалізаваць на практыцы ўсё тое, пра што пісаў у сваёй дысертацыі, вось тады і прыйшоў сапраўдны час падумаць пра дырэктарства...

Хэдлайн рэгіёна

Папса перамога?

Усё пачалося ў 1992 годзе. І калі б у мяне запыталіся, які праект нацыянальнай культуры лічу самым удалым, я не вагаўся б з адказам: стварэнне РДР. Так, усё пачалося на Віцебшчыне. Потым карысны досвед быў выкарыстаны (з рознай доляй адказнасці) і ў іншых рэгіёнах краіны. Цяпер у Беларусі, напэўна, няма райцэнтра, дзе не працаваў бы Дом рамёстваў. Ды плюс — шэраг сельскіх філіялаў. На вялікі жаль, іх колькасць па вядомых "аптымізацыйных" прычынах ніяк не мае тэндэнцыі да павялічэння...

Яўген РАГІН

Між тым, кожная такая ўстанова культуры — аб'ект больш чым перспектывы. І перспектыва звязана не толькі з развіццём турызму. Так, Дом рамёстваў па вызначэнні — інтэрактыўны аб'ект. Пры належнай сістэмнай масавай рэкламе любы турыст тут можа набыць упадабаны сувенір (сапраўды беларускі, выкананы па старадаўніх тэхналогіях), паўдзельнічаць у майстар-класах і атрымаць усведамленне пра азы ткацтва, лозагліцення, ганчарства... Калісьці гэтыя рамёствы кармілі нашых продкаў і праслаўлялі Беларусь далёка за яе межамі. Але гаворка не толькі пра гэта.

Справа ў тым, што, па маім перакананні, не ўсе кіраўнікі РДР добра ўсведамляюць, куды рухацца далей. Дый рух гэты звязаны з гэтымі матэрыяльнымі выдаткамі, якія ніяк не кампенсуюцца. На ўласным транспарце і за ўласны кошт у экспедыцыю адправіцца толькі той, хто насамрэч любіць абраную справу. І абагульненнем сабраных матэрыялаў для яго ўвасаблення ў канкрэтную рэч зоймецца толькі энтузіяст. Не кожны рамеснік хоча стаць майстрам. Карацей кажучы, навуковае развіццё РДР — справа абраных ды лічаных.

Неаднойчы чуў меркаванне, што будучыня РДР — у асваенні таго жанру народнага мастацтва, які існаваў у дадзенай мясцовасці спрадвек. Скажам, установа, якая займаецца толькі ганчарствам ці толькі лозапляценнем... Уяўляю, колькі ўзнікне спрэчак сярод нашых раёнаў па вызначэнні "жанравых" прырытэтаў. Там, дзе была сярод выкапняў гліна, там і гліна месы нараджаліся. Гэта на нафту ў нас дэфіцыт, а гліны... Хоць экскаватарнымі каўшамі яе зграбай.

Вось і атрымліваецца: няма перспектывы — займаемся тым, чым умеем. Макраме, арыгамі, бісерапляценнем, чаканкай, танцам жывата... Перамагае папса. Гіне спрадвечнае. Касінеры ў свой час таму і праславіліся, што іхні інсургенцы "рыштунак" з лёгкасцю браў не толькі жытніа сцябліны. А дзе ўрэшце тое кавальскае майстэрства? Даўно вядома, што разам з майстэрствам лёгка страчваецца і гонар...

К

К

Станіслаў Багушэвіч-Мінькоўскі — адзін з двух найбліжэйшых папчечнікаў Тадэвуша Рэйтана на вайсковым Сойме Рэчы Паспалітай Абодвух Народаў 1773 года... Сойм гэты, пры татальнай згодзе амаль усіх паслоў, сенатараў і міністраў, зацвердзіў Першы падзел дзяржавы. Але знайшліся і тыя, хто не стаў на бок подласці... Іх было толькі некалькі чалавек, амаль усе — ліцвіны (беларусы) з Наваградчыны, Міншчыны, Піншчыны... Жамойты ў тым сойме ўдзел не ўзялі, пазрываўшы ўсе свае соймакі. Іхнія чарга бараніць тое, што застаецца ад ВКЛ, а дакладней — Жамойці, надзею толькі пры Трэцім падзеле, праз дваццаць гадоў...

Ліцвін, які бараніў інтарэсы дзяржавы

красавіка 1773 г. Па-першае, ліцвіны былі абураны, і спраядліва, узурпацыяй Каронай Польскай права правядзення сойму (чарга прыпадала на Гародню і ВКЛ). Але ў тых варунках, калі гаворка ішла пра існаванне дзяржавы, гэты момант быў толькі адной з зачэпак для яго зрыву. Ліцвіны, на чале якіх стаялі наваградцы Т.Рэйтан і С.Корсак, мінчук С.Багушэвіч і адзінкі з палякаў заблакіравалі пачатак сойму. Яны апелывалі да заканадаўства, да сумлення суграмадзян-паслоў, але не ведалі, што большасць з тых, хто мусіць бараніць дзяржаву, наадварот, прадалі яе...

йтан, Корсак і Багушэвіч — сталі вядомыя ва ўсім свеце. Іхнімі імёнамі доўгі час называлі сваіх дзетак не толькі ліцвіны, але і палякі. А іх подзиг быў адзначаны не толькі нашымі гісторыкамі, але і высока быў ацэнены расійскімі, бо мужнасць, шчырасць грамадзяніна заўсёды надзвычайна цэніцца ў любым грамадстве.

Лёс трох Герояў

Лёс, які напаткаў трох галоўных "віноўнікаў" тугі агрэсараў, на здзіўленне, падобны ў нейкіх момантах. І мы не кажам пра культываваны статус іх асоб у ВКЛ ды нават у Кароне Польскай (разам з Руссю),

Станіслаў Багушэвіч да канца жыцця карыстаўся вялікай пашанай на Міншчыне, бо нават пакінуўшы пост судзі мінскага, доўгі час пасяброўску судзіў месцічаў, неаднаразова аднадушна (!) абіраўся паслом на Галоўны Трыбунал ВКЛ. Пад час вайны 1812 г., калі ў вызваленым Мінску ў сэрцах гараджан нарадзілася надзея на аднаўленне страчанай дзяржаўнасці — Вялікага Княства — 15 жніўня Багушэвіч, разам з Антоніем Ваньковічам, быў абраны на Сойм Генеральнай Канфедэрацыі. У гэты самы дзень Мінск святкаваў імяніны Напалеона Банапарта, і месцічы ў гонар вызваліцеля перайменавалі плошчу Верхняга рынку ў Пляц Напалеона. Дарэчы, менавіта гэты дзень можна з поўным правам лічыць днём заснавання грамадзянскай авіяцыі Беларусі: у неба над Мінскам быў запушчаны паветраны шар, у гандоле якога знаходзіліся вершы ды прывітальныя словы на адрас Банапарта...

Праз два месяцы пасля тых падзей былі капітан Станіслаў Багушэвіч быў прызначаны камісарам у новаствораны 20-ты ўланскі літоўскі полк, а яго жонка Тэрэза з Іваноўскіх шмат ахвяравала на патрэбы лазарэтаў для нашых войскаў...

Ізноў загадка

Існуюць дзве версіі даты смерці Станіслава Багушэвіча: 27 жніўня 1819 года або 29 жніўня 1817-га. Першая змешчана на пахавальнай пліце (не захавалася), другая паходзіць з раздзілаўскіх архіваў.

Пліта, якая была над трунамі Станіслава і Міхала (яго брата), знікла, відаць, пасля вайны, бо ў касцёле не хапала месца для захавання бульбы і гуркоў. Таму дакладна сказаць, дзе ў сутарэннях знаходзіцца яго магіла, цяпер нельга.

На вялікі жаль, ні імя Багушэвіча, ні ягоны подзвиг ніякім чынам не згадваюцца нашымі суайчыннікамі. Не згадваюцца і не шануюцца. Але хацелася б верыць, што разам з вяртаннем імёнаў Тадэвуша Рэйтана і Самойлы Корсакі вернецца і імя Станіслава Багушэвіча-Мінькоўскага, ганаровага жыхара Мінска, гонару ўсёй Беларусі...

Станіслаў Багушэвіч паходзіў са старажытнага і разгалінаванага тутэйшага роду. Адметнасць, якая вылучала менавіта гэтую галіну са шматлікіх Багушэвічаў, — прыдомак "Мінькоўскія". Ці то ад злучэння з родам Мінькоўскіх у сёвай даўніне, ці то ад аднайменнага маёнтка атрымалі яны такі дадатак, але як было, так было.

Нарадзіўся Станіслаў у маёнтку Літва, Ігуменскага павета Мінскага ваяводства (цяпер арыенцірам можа служыць Івянец, які адыгрывае ў нашай гісторыі не апошнюю ролю). Дакладная дата яго нараджэння невядомая — прыкладна ў 1751 — 1752 гг. Станіслаў быў сынам стражніка полацкага Мікалая і стальнікоўны мінскай Феліцыяны з Быкоўскіх.

Бацьку страціў рана. Адбылося гэта пад час вельмі бурлівага мінскага соймакі 1756 г., калі ў шабельнай сечы сшыліся прыхільнікі дзвюх палітычных групавак — Радзівілаў і Чартарыйскіх, да якіх належыў Багушэвіч. Страціўшы кармільца, Багушэвічы аказаліся пад шчыльнай апекай іх сваяка, Антонія Багушэвіча, які запісаў на іх да таго застаўны маёнтка Літва, а таксама апекаваўся шматлікімі сіротамі Мікалая.

На вучобу Станіслава адправілі ў Віленскі Collegium Nobilium, які даваў пад даглядам айцоў-езуітаў выключна добрую адукацыю шляхецкай моладзі. Дарэчы, толькі гэты калегіум у ВКЛ навучаў французскай мове, веданне якой потым вельмі прыдалася Багушэвічу.

На гістарычным Сойме

Ледзь не "наступным днём" пасля заканчэння адукацыйнага працэсу, 24 сакавіка 1773 г., мінскі соймак дае Станіславу прывілей на рот-



Зміцер ЮРКЕВІЧ, арт-куратар, прадстаўнік арт-суполкі імя Тадэвуша Рэйтана

Т Э К С Т

Знакаміты папчечнік Рэйтана



Касцёл францішканцаў — Святога Архангела Міхала ў Івенцы (фота ад 1918 да 1939 гг.).

містра мінскага ваяводства, і ў той жа самы дзень яго і Тадэвуша Валадковіча абіраюць пасламі на Надзвычайны Сойм Рэчы Паспалітай. Паслы ад ВКЛ ведалі, што іх чакае. Ужо амаль год іхнія суграмадзяне на роднай Полаччыне, Магілёўшчыне гвалтам прымушаны былі прымаць прысягу на вернасць расійскай царыцы Кацярыне II, а гэта значыць, што 1 300 000 ліцвінаў у адзін момант сталі падданымі іншай краіны...

Нечуваная да таго часу афера патрабавала надання ёй выгляду "законнасці", гэта значыць, што паслы павінны былі аднадушна за-

цвердзіць гэтую анексію. Мала хто з ліцвінаў досыць добра ведаў, што адбываецца ў іншых правінцыях Рэчы Паспалітай — Кароне Польскай (уласна Польшчы) ды Русі (Украіне), — але кожны бацьку, што ВКЛ страціла самыя заможныя землі на ўсходзе, з такімі буйнымі гандлёвымі гарадамі, як Полацк, Невель, Віцебск, Магілёў, Гомель. І шмат хто са сваякоў трапіў у няволю...

Таму рашучасць ліцвінаў бараніць інтарэсы свайго дзяржавы — Вялікага Княства — і, разам з тым, усёй Рэчы Паспалітай выбухнула на сойме, які распачаўся 19

Не здолеўшы прадухіліць падзел краіны, за які выказалася большасць "абаронцаў" Айчыны, паслы сарвалі покрыву легітымнасці з гэтай найвялікшай аферы таго часу. Свет убачыў сапраўдны стан рэчаў — і маланкай паляцела ад адной еўрапейскай сталіцы да другой сумная навіна... Але ніхто не наважыўся стаць на абарону Рэчы Паспалітай, бо яе лёс вырашалі дазвання мілітарызаваных дзяржавы — Расійская імперыя і Прусія, да якіх наўздагон далучылася Аўстрыя.

Падзел, хоць і не легітымна, але адбыўся. Мужныя, нязломныя патрыёты — Рэ-

якая, хоць і была ўдвая большая па тэрыторыі, чым наша краіна, але так і не знайшла сярод сваіх 114 паслоў-сенатараў-міністраў такіх герояў для Ушанавання.

Гаворка ідзе пра асабістае жыццё. Першы момант, які выклікае ўвагу, — спроба тых, хто верхаводзіў на сойме 1773 — 75 гг. у 1780-м "разлічыцца" са сваімі галоўнымі ворагамі: Рэйтанам, Корсакам і Багушэвічам. Усе яны, Героі Айчыны, зведалі ледзяны "подых смерці", а ў выпадку з Тадэвушам Рэйтанам мары і надзеі здраднікаў спраўдзіліся напоўніцу: ён быў забіты...

Гарадзішча XVI — XVII стст. пад назвай "Замак Кміты", якое змяшчаецца ля вёскі Беразавец Карэліцкага раёна, прыцягнула ўвагу спецыялістаў толькі ў ліпені 2013-га. Дагэтуль на загадкавым помніку не засяроджвалі пільнай увагі ні гісторыкі, ні археолагі. Сёння знаходку можна смела назваць сенсацыяй. Археалагічныя раскопкі па вывучэнні гарадзішча каля вёскі Беразавец прадоўжыліся ў ліпені бягучага года і здзівілі цікавымі матэрыяламі.

Помнік гэты знаходзіцца за дзесяць кіламетраў на поўдзень ад Карэлічаў і ўключаны ў Дзяржаўны спіс гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі. Пляцоўка гарадзішча размешчана ў рэчышчы ракі Сэрвач і мае форму прамавугольніка з закругленымі вугламі, памеры якога — прыблізна 95x45 м. Культурны пласт на тэрыторыі гарадзішча — звыш 2,5 метра! Дадзены факт пацвярджае актыўнасць жыцця ў гэтым месцы і магчымасць адвадзэння замку важнай ро-

лі ў рэгіёне. Раскопкі выявілі сляды трох пажараў, пасля якіх ён абдуоўваўся. Месцамі захаваліся абарончыя збудаванні — вал і роў.

Чым прывабіла мясціна дапытлівых археолагаў? Адрознівае яе ад іншых гарадзішчаў вышыня: гарадзішча вышэй над балочыстым поплавам ракі Сэрвач. Да таго ж, на гэтым месцы ніколі не праводзіліся археалагічныя раскопкі. Таксама дапамагла мясцовая жыхарка Марыя Сянюта: ад яе археолагі пачулі паданне,

Сенсацыя замка Кміты



Наталія Пачобут і Ляніцкі Калпаўніскі. Фота Аляксандра ХАТЭНКА

згодна з якім на гарадзішчы некалькі стагоддзяў таму размяшчаўся замак князя Кміты.

Летась раскопкі праводзіліся на самім гарадзішчы. Знойдзены матэрыялы XVI ст.: цікавыя фрагменты аконнага шкла рамбічнай і дыскападобнай формы, пячаны кафель, прылады працы,

пяць сярэбраных манет, рэчы хатняга побыту (нажы, цвікі, ключ). Даследчыкі выявілі ўзбраенне, у прыватнасці, рушніцу (агнапальную зброю), наканечнік стралы. Былі знойдзены ўпрыгожаныя фурнітура на рэмень, фрагменты бронзавых пярсценкаў ды бронзавыя на-

кладкі. Цікавае ўяўляе касцяны выраб, упрыгожаны цыркульным арнаментам: яго можна аднесці да прылады, звязанай з такой гульнёй, як шашкі.

А ўжо сёлета даследаванні былі праведзены на селішчы, якое ахоплівае гарадзішча з поўдня. Пад час раскопак ускрылі рэшткі жытла XV ст. Знойдзены развал печы-каменкі, пры расчыстцы якой адшукалі пячуную міскападобную кафлю XV ст. Самая ж каштоўная знаходка гэтага сезона — сярэбраная манета. Датуецца яна першай паловай XV стагоддзя, а гэта значыць, што і выяўленыя побач з ёй знаходкі можна аднесці да гэтага часу. Сустрэты таксама фрагменты нажэй, цвікі, ключы, скрыжаванне мяча і замоч круглай формы швед-

скага тыпу, які адносіцца да XVI ст.

Знойдзеныя матэрыялы паступяць у Гродзенскі дзяржаўны гісторыка-археалагічны музей і Карэліцкі краязнаўчы музей.

"Археалагічныя прадоўжачы даследаванні ў наступным годзе, — адзначыў старшы навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі НАНБ Леанід Калпаўніскі, удзельнік экспедыцыі. — Акрамя раскопачных работ, варта правесці геамагнітную і электрамагнітную разведку пляцоўкі гарадзішча і селішча. Таксама патрэбны архіўныя пошукі звестак пра фальварак, замак ды яго ўладальнікаў. Добра было б стварыць комплексную экспедыцыю з прыцягненнем спецыялістаў з археалагічных цэнтраў Літвы і Польшчы".

Вераніка УЛАСЕВІЧ, студэнтка II курса Інстытута журналістыкі БДУ

Ён быў шчаслівым улюбёным муз, хаця зведаў і сумненні, і ваганні, і пачуццё, і цяжкія шляхі да ўвасаблення ўсяго, што хвалявала ягонае творчае ўяўленне. Яму шанцавала і на блізкіх сяброў-аднадумцаў, і на добрых таварышаў, сярод якіх былі людзі самых розных узростаў: Алесь Адамовіч і Анатоль Тычына, Таццяна Арлова і Васіль Быкаў, Валянцін Тарас і Аляксей Глебаў, Віктар Грамыка і Алег Рускі, Навум Кілік і Арлен Кашкурэвіч, Георгій Колас і Міхаіл Савіцкі...

артыкул "Каб кожны быў адказны" — аб прапагандзе выўленчага мастацтва. Нядаўна перачытаў яго: божа, колькі ж мінула часу, а праблемы засталіся ранейшымі...

Потым мы разам падрыхтавалі ды выдалі ў Маскве альбом "Бесмяротнасць подзвігу", і пачалі скрупулёзна збіраць матэрыял для кнігі пра Віцебскую мастацкую школу. Але ў тыя 70-я гады феномен гэтай мастацкай з'явы быў яшчэ далёка за межамі нашай "правільнай" гісторыі мастацтва, і таму ні кіраўніцтва Саюза мастакоў, ні Міністэрства культуры, ні дзяржаўныя выдавецтвы (а іншых і не існавала) гэтую нашу ідэю не падтрымалі. Пры

І тады расхваляваны Валодзя кінуў тую задуму ды паехаў у Крым, дзе ў яго была любімая "кропка" — пасёлак Рыбачы. Ён там вельмі любіў працаваць. Гэтае месца было для яго, нібы для Пушкіна — Міхайлаўскае, для Валашына — Кактэбель, для Рэгіна — Здраўнёва... І ён заўсёды пісаў вершы — для сябе, для блізкіх, для сяброў... І старая машынка "Эрыка", пэндзлі, алоўкі, папера, нязменная попельніца з кучай акуркаў цыгарэт "Прыма"...

А калі вяртаўся дамоў, на вуліцу Каліноўскага, браўся за ілюстраванне кнігі З.Бядулі, А.Адамовіча, В.Тараса, А.Русака, А.Асіпенкі і за сцэнарыі дакументальных тэлефільмаў, сярод якіх — "Паэзія

А яшчэ мы калі-нікалі бавілі час у кафэ "Бязрозка" — удвух ці з ягонай калегам па газеце Алегам Белавусавым. Яно знаходзілася амаль побач з рэдакцыяй газеты "Літаратура і мастацтва", і гэта ў многіх адносінах было вельмі выгадна для творчага журналісцкага люду. Не цураўся Валодзя і шумных сяброўскіх застоляў у кампаніі мастакоў, артыстаў ды літаратараў, дзе мог за кілішкам сухога віна і кубачкам нязменнай кавы гадзінамі весці гутаркі "пра жыццё і мастацтва". І справа была зусім не ў цязе да выпіўкі (Валодзя ўвогуле піць не любіў) — для яго важны быў сам працэс зносін...

Пару раз вясной, па ягонай просьбе, ездзіў з ім на эцюды. Маленькі эцюднік яго быў любоўна сабраны, ляжала ў ім акуратна нарэзаная акварэльная папера, тонкія каланковыя пэндзлікі, скрынка ленынградскай акварэлі. Доўга крочылі па наваколлі Раўбічаў, пакуль Валодзя выбіраў патрэбны яму матэрыял. Потым раскладваў эцюднік — і пачынаў свяшчэнназдаваць. Канешне, быў ён, хутчэй, аматарам і пісаў, падпарадкоўваючыся больш розуму, чым прафесійнаму пачуццю, аднак гэта не мела аніякага значэння. Дый ён сам ведаў каштоўнасць сваёй творчасці, але без гэтага жыцця не мог. Свае эцюды паказваў і абмяркоўваў саромеўся, на суд публікі свае опусы не прадстаўляў. Але

вуліцы Някрасава Міхаіла Аркадзевіча Керзіна (там, дзе зараз Мастацкі камбінат). Асабліва запомніў, як восенню 1941-га фашысты грамілі мастацкія майстэрні па гэтай вуліцы, як гарэлі падрамнікі з пачатымі палотнамі, як падбіраў у пыле аскепкі сваіх барэльбефаў Керзін, як бездапаможна ўзмахваў ён рукамі, быццам птушка, што сцеражэ гняздо з птушанятамі...

Валодзя лічыў, што прыгажосць — безабаронная. Яна не можа быць ні з кулакамі, ні з сякерай, ні з аўтаматам. Яна, як цудоўная жанчына з карцін вялікіх "адраджэнцаў", заўсёды просіць паратунку і шукае абаронцаў. Мо такія вось пачуцці і прымуслілі Бойку звязаць сваё жыццё з журналістыкай ды мастацтвазнаўствам? Адрозна пастыя школы ён паступіў у БДУ і ў 1955-м (разам з Валянцінам Тарасам) скончыў аддзяленне журналістыкі філалагічнага факультэта.

Першай жонкай у Валодзі была дачка вядомага жывапісца і педагога Мікалая Іванавіча Гусева. Але пра гэта Бойка амаль нічога не расказаў. Ну а потым яго вернай сяброўкай да канца жыцця стала супрацоўніца адной з газет Лілія Брандэбоўская.

Ізноў жа, пра сямейныя справы Валодзя амаль ніколі не казаў, ды такімі пытаннямі я яму і не назаляў. І таму ў мяне да сённяшня-

Барыс КРЭПАК

Яго няма з намі ўжо васьмідзесяці гадоў. Ён пайшоў ад нас на самым пачатку красавіка 1996-га, не дажыўшы чатырох дзён да 64 гадоў. Пайшоў, пакінуўшы вялікую творчую спадчыну: дзясяткі, сотні мастацтвазнаўчых і літаратурна-крытычных артыкулаў ды даследаванняў, нарысаў і эсэ, кнігі, фатаграфій, акварэлей і алоўкавых замалёвак, філасофскіх эцюдаў ды вершаў, кніжных ілюстрацый і кінасцэнарыяў... Пакінуў аб сабе добрую памяць сяброў і калег, усіх тых, хто яго хаця б трохі ведаў...

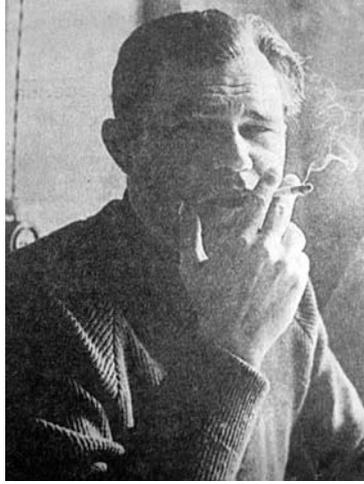
Але тых, хто яго ведаў, сёння засталася, на жаль, зусім нямнога. А сучасная моладзь, нават інтэлектуальна "прасунутая" і маючая нейкае дачыненне да беларускага мастацтва ды літаратуры, і наогул не чула пра гэтага чалавека. Такі сумны лёс многіх нашых творцаў — і мастакоў, і мастацтвазнаўцаў, і паэтаў, і літаратурных крытыкаў, — пра што я пісаў ужо не раз... А хацелася, каб мы і нашы нашчадкі помнілі такіх асоб, без якіх наша нацыянальная культура будзе няпоўнай, будзе пачуваць сябе птушкай з падрэзанымі крыламі...

Неяк вядомы савецкі мастацтвазнаўца Міхаіл Алпатаў выказаў шкадаванне сваім калегам, узмацніўшы шчырасць пачуцця характэрным параўнаннем: "Сапраўды, людзі гэтай прафесіі (г. зн. мастацтвазнаўцы. — Б.К.) вартыя спачування; яны пастаянна бачаць шмат добрага мастацтва, жывуць усё жыццё ў ім, але самі застаюцца чужымі гледачамі, накітаваны таго начальніка чыгуначнай станцыі, які з журботай праводзіць вачыма цяжкімі ў далёкія шчаслівыя краі, куды яму ніколі не трапіць". Імя нашага героя можа паслужыць амаль сімвалічным абвяржэннем падобнага погляду на суадносіны мастацтва і мастацтвазнаўства. З гэтым імем менш за ўсё звязваецца роля "чужога гледача", не кажучы пра "журботнага чыгуначніка". Мяркую, што тут прыйдуць да аднадушнай згоды і мастакі, і мастацтвазнаўцы, і літаратуразнаўцы — тыя, хто пры жыцці сустракаў гэтага чалавека альбо чытаў яго опусы.

Уладзімір Андрэевіч Бойка... Уладзімір... Валодзя... Боечка... Ён стаў маім "хросным бацькам", апублікаваўшы ў сваім тагачасным "ЛіМе", амаль паўстагоддзя таму, першы мой артыкул у Беларусі, прысвечаны выстаўцы твораў югаслаўскай "партызанскай" графікі, якая праходзіла ў Дзяржаўным мастацкім музеі БССР восенню 1965-га. Потым ён шмат гадоў, да апошняга дня, быў для мяне проста Валодзем...

Мы сябравалі, часта сустракаліся па творчых справах, арганізавалі шумныя абмеркаванні выставак, нават некалькі гадоў працавалі разам, у адным кабінце, на штатных пасадах у Саюзе мастакоў. Напісалі разам (гэта было 9 студзеня 1968 года), у "ЛіМе", вялікі праблемны

Штрыхі да партрэта Уладзіміра Бойкі

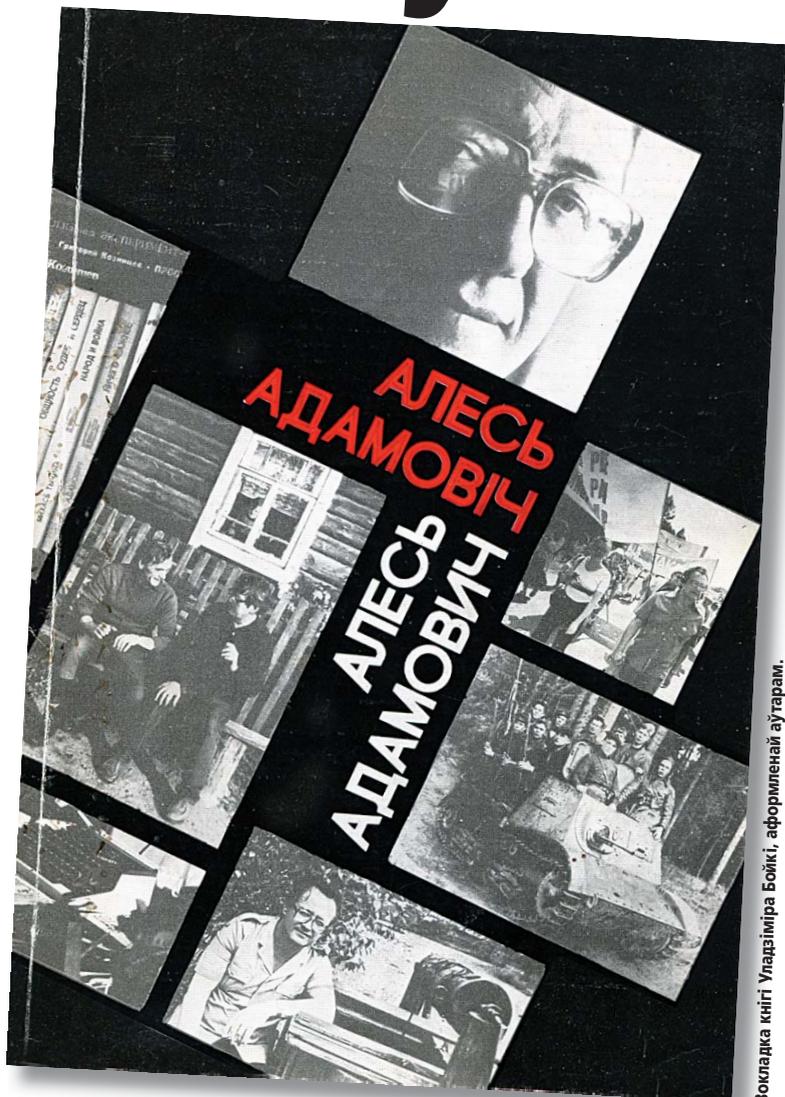


Уладзімір Бойка.

"А прыйдзе час — мяне не будзе..."

...Ён казаў, што крытык, чалавек, які піша пра мастацтва, не павінен падпарадкоўвацца агульным меркаванням; што ягоныя годнасць і прафесіяналізм заключаецца не ў тым, каб улавіць ды агучыць тое, што жадае пра сябе пачуць сам мастак ці начальства, а ў тым, каб мець мужнасць абгрунтаваць свой погляд і, больш за тое, — абараніць яго.

імёнах "Малевіч", "Лісіцкі", "Ермалаева", "Суэцін", "Чашнік", "Фальк" ды іншых "фармалістаў" усе паціскалі плячыма, а пры ўпамінанні прозвішча "эмігранта Шагала" крывіліся (хто наогул чуў пра яго) ды спынялі гаворку на гэтую тэму. Як ні імкнуліся мы пераканаць патэнцыйных заказчыкаў у тым, што Запад ужо даўно "прысвоіў" гэтую нашу спадчыну і нам, беларусам, усё ж сорамна столькі гадоў заставацца ўбаку, усё было марна...



Вялікая кнігі Уладзіміра Бойкі, аформленай аўтарам.

графікі", "Прафесар хараства" (пра Міхаіла Керзіна, разам з Алегам Белавусавым), "Зачараваны цымбаламі", "Мастак Арлен Кашкурэвіч". Калі я прыходзіў да яго ў госці, заўсёды здзіўляўся яго ўнікальнай картатэцы, якая была так упарадкавана, што мяне проста душыла белая зайздрасць. Вось бы і мне мець такі ідэальны парадак! Але ў мяне так нічога і не атрымалася...

паездкі на пленэр былі для яго такой жа абавязковай работай "для душы", як і напісанне артыкулаў ды нарысаў для чытаючых людзей. Хаця, сумленна кажучы, былі ў яго і някепскія "крымскія" ды "вільнюскія" эцюды, якія можна было б экспанаваць на любых выстаўках.

...У час нямецкай акупацыі Мінска хлопчыкам ён часта праводзіў дні ў скульптурнай майстэрні на

га дня засталася такое ўражанне, што ўсё жыццё Уладзіміра Андрэевіча было вельмі моцна звязана толькі з выяўленчым мастацтвам і беларускай літаратурай. Гэтыя галіны ён любіў аадана і самазабыўна. Памятаю, ён казаў, што крытык, чалавек, які піша пра мастацтва, не павінен падпарадкоўвацца агульным меркаванням; што ягоныя годнасць і прафесіяналізм заключаецца не ў тым, каб улавіць ды агучыць тое, што жадае пра сябе пачуць сам мастак ці начальства, а ў тым, каб мець мужнасць абгрунтаваць свой погляд і, больш за тое, — абараніць яго.

Хтосьці лічыў яго аскетам ды педантам, чалавекам занадта самапаглыбленым, скрупулёзным і нават дзіўнаватым. Так, працуючы над сваімі кнігамі пра мастацтва "Маўклівая размова" і "Беларуская палітра дваццатага стагоддзя", ён імкнуўся рабіць усё сам — ад макета да ілюстрацый. Здавалася, ну навошта самому карпець над гравюрам, перекладаць чужы жывапіс на мову кніжнай графікі? Ці не пустае гэта трата часу і намаганняў, ці гэта не педантызм, які даведзены да абсурду? Але Бойка нікому не мог даверыць нават выбар шрыфту! Быў упэўнены, што дакладна і адэкватна перадаць сваё ўяўленне пра мастацтва ён зможа толькі тады, калі сам усё зробіць сваімі рукамі, сам выверыць кожную лінію, кожную пляму...

У адным са сваіх апошніх вершаў ён напісаў: "А прыйдзе час — мяне не будзе. Надыйдзе новых песень век...". Так, прыйшоў час. Валодзі даўно няма. Але "дольшы века длітся день" ягонага жыцця. Дзень мастацтвазнаўцы, журналіста, літаратуразнаўцы, мастака, паэта і проста бязмежна добрага чалавека...

МУЗЕЙ

НАЦЫЯНАЛЬНЫ
МАСТАЦКІ МУЗЕЙ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Леніна, 20.
Тэл.: 327 45 62.

Экспазіцыі:

- Мастацтва Беларусі XII — XVIII стст.
- Мастацтва Беларусі XIX — пач. XX стст.
- Мастацтва Беларусі XX — пач. XXI стст.
- Мастацтва Расіі XVIII — пач. XX стст.
- Мастацтва краін Заходняй і Цэнтральнай Еўропы XVI — XX стст.

Выстаўкі:

- Выстаўка мужчынскага касцюма і кунтушовых паясоў з прыватнага збору "Залататканы шоук, бяспцыны па рабоце..." — да 14 лістапада.
- Арт-праект сучасных мастакоў "Zabor" — да 3 кастрычніка.
- Выстаўка "Шэдэўры рускага мастацтва. XIX ст." — з 5 верасня па 6 кастрычніка.

Філіялы Нацыянальнага
мастацкага музея
Рэспублікі Беларусь
МУЗЕЙ"ДОМ ВАНЬКОВІЧАЎ.
КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА
І-Й ПАЛОВА ХІХ СТ."

г. Мінск, вул.
Інтэрнацыянальная, 33а.
Тэл.: 327 88 78.

Пастаянная экспазіцыя:

- "Інтэр'еры шляхецкай сядзібы".
- "Жыццё і творчасць Валенція Ваньковіча".
- "Сядзібны партрэт XVII — сяр. XIX стст."

Выстаўка:

- "Падарожныя замалёўкі Кануція Русецкага" — да 30 верасня.
- МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА Ў В. РАЎБІЧЫ



Спарткомплекс
"Раўбічы", Мінскі раён.
Тэл.: 507 44 68.

Пастаянная экспазіцыя.

- Выстаўка: "Самабытныя вобразы сучаснасці" — да 25 кастрычніка.

МУЗЕЙ В.К. БЯЛЫНЦКАГА-
БІРУЛІ Ў Г. МАГЛЁВЕ

г. Магілёў,
вул. Ленінская, 37.
Тэл.: (8-0222) 22 48 87.

Экспазіцыя "Культура
1-й пал. XIX ст."НАЦЫЯНАЛЬНЫ
ГІСТАРЫЧНЫ МУЗЕЙ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. К.Маркса, 12.
Тэл.: 327 43 22.

Экспазіцыі:

- "Старажытная Беларусь".
 - "Беларусь XVI — XVIII стст. у партрэтах і геральдыцы".
 - "Банк БелВЭБ: новае жыццё нацыянальных скарбаў".
- Выстаўкі:
- Міжнародны праект "Рэчы паміж жыццём і смерцю" — да 14 верасня.

■ Выстаўка "О доблестях,
о подвигах, о славе" —
да 21 верасня.■ Выстаўка "Музей ша-
калада "Nikolya" — да 10
лістапада.

■ Тры выстаўкі ізраільскіх
творцаў у рамках пра-
екта "Фарбы блізкага
Усходу" (мастакі Ганна
Зарніца, Андрыйян Жудро
і фатограф Алік Замосцін)
— да 15 верасня.

ДОМ-МУЗЕЙ І З'ЕЗДА РСДРП



г. Мінск,
пр-т Незалежнасці, 31а.
Тэл.: 290 68 47.

Пастаянная экспазіцыя.

Выстаўка:

- "Кубак Чапскага"
(прымеркавана да дня на-
раджэння Карла Чапскага)
— да 20 верасня.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ
ГІСТАРЫКА-КУЛЬТУРНЫ
МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК
"НЯСВІЖ"

г. Нясвіж,
вул. Ленінская, 19.
Тэл.: (8-01770) 2 06 60,
2 06 02; +37529 551 80 51,
+37529 190 31 49.

Палацавы ансамбль

Пастаянная экспазіцыя.

- Выстаўка "Падарожжа
з Нясвіжа ў Парыж" — да
21 верасня.
- Выстаўка люлек "Прад-
мет годнага адпачынку"
— да 30 верасня.

Ратуша

Пастаянная экспазіцыя.

Інфармацыйна-касавы

цэнтр

■ Выстаўка фота "Смак

беларускай гісторыі".

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС
"МІР"

г.п. Мір, Карэліцкі раён,
Гродзенская вобласць.
Тэл.: (8-01596) 2 82 91,
(8-01596) 2 82 70.

Пастаянная экспазіцыя.

■ Выстаўка фатаграфій

"Мір стары — Мір новы".

■ Выстаўка "Першая сус-

ветная вайна ў гісторыі

адной сям'і" — да 1

кастрычніка.

■ Выстаўка "Даспехі

Заходняй Еўропы XVI —

XVIII стст." — да 30 верасня.

Партрэтная зала

■ Выстаўка "Партрэ-

ты князёў Радзівілаў

з калекцыі князя

Канстанціна Гагенлоэ"

(Германія) — да 16 лістапада.

ДЗЯРЖАЎНЫ
ЛІТАРАТУРНА-

МЕМАРЫЯЛЬНЫ МУЗЕЙ

ЯКУБА КОЛАСА



г. Мінск,
вул. Акадэмічная, 5.
Тэл.: 294 91 96.

Экспазіцыя:

■ "Якуб Колас. Жыццё
і творчасць".

■ Інтэрактыўная гульня

"Таямніцы дома

Песняра".

■ Тэатралізаваныя экскурсіі

па казках, апрацаваных

Якубам Коласам для

школьнікаў малодшага

ўзросту.

■ Музейна-педагагічны

праект "Кроцім у школу

разам з Коласам" — з 15

верасня.

Акцыі:

■ "Самы лепшы дзень"

(Дзень нараджэння ў музеі).

■ Віншаванне ад музея,

фотасесія "У дзень

вяселля — у музей!" (па

папярэднія дамоўленасці).

■ Музейная творчая

майстэрня (майстар-клас

па вырабе цацак з салёнага

цеста).

■ Выстаўка да 105-годдзя

выхаду ў свет зборніка

Якуба Коласа "Другое

чытанне для дзяцей

беларусаў" — да 14

верасня.

ДЗЯРЖАЎНЫ
ЛІТАРАТУРНЫ
МУЗЕЙ ЯНКІ КУПАЛЫ

г. Мінск,
вул. Янкi Купалы, 4.
Тэл.: 327 78 66.

Экспазіцыя:

■ Пастаянная экспазіцыя

"Шляхі" з праглядам

роліка ў 3D-фармаце

і інтэрактыўнай зонай

для дзяцей

"Хлопчык і лётчык",

галаграфічным тэатрам.

■ Інтэрактыўныя музейныя

праграмы "У пошуках

папараць-кветкі",

"Вячоркі" для ўсіх катэ-

горый наведвальнікаў.

■ Выстаўка: "Я — шлях,

якому век няма спа-

кою..." — да 13 верасня.

МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ
ГОРАДА МІНСКА

г. Мінск,
вул. Рэвалюцыйная, 10.

■ "Back in BSSR / Ізноў

у БССР" (савецкі плакат

1940 — 1980-х гг., прадметы

матэрыяльнай культуры) —

да 14 верасня.

Філіялы Музея гісторыі
горада МінскаМАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ
МІХАІЛА САВІЦКАГА

г. Мінск, пл. Свабоды, 15.
Тэл.: 321 24 30.

Экспазіцыі:

■ "Мінск губернскай.

Шляхецкі побыт".

■ "Мастак. Грамадзянін.

Герой". Прысвечана Герою

Беларусі, народнаму ма-

стаку Беларусі, ганароваму

грамадзяніну г. Мінска

Міхаілу Савіцкаму.

■ Выстаўка "Музей ша-

калада "Nikolya" — да 26

кастрычніка.

■ Карціна Уладзіміра

Пасюкевіча "Партрэт
героя..." (жывапісны

партрэт, а таксама рэдкія

ўзнагароды і дакументы

ўдзельніка Вялікай Айчын-

най вайны М.Савіцкага).

■ Фотавыстаўка Міхаіла

Маруга "Нашы любімыя"

— да 14 верасня.

МІНСКАЯ ГАРАДСКАЯ
РАТУША

г. Мінск, пл. Свабоды, 2а.

Тэл.: 321 24 30.

Экспазіцыя:

■ "Мінск у

гістарычных прасторы.

Картаграфічны кабінет".

■ Выстаўка гістарычнага

партрэта Юрыя Каралевіча

"Рэмінісцэнцыя".

ЭКСПАЗІЦЫЯ "КАРЭТНАЯ"



г. Мінск, вул. Кірылы

і Мяфодзія, 18.

Тэл.: 321 24 30.

Экспазіцыя:

■ "Сані · вазок;

каляска · брычка;

карэта · вупраж".

■ Віртуальная гульня "Ка-

рэтны майстар".

ФЛІГЕЛЬ ЛОШЫЦКАГА
СЯДЗІБНА-ПАРКАВАГА
КОМПЛЕКСУ

г. Мінск, праезд Чыжэўскіх,

10.

Тэл.: 285 18 86.

Экспазіцыя:

■ "Кола часу" — прадме-

ты гарадской і сялянскай

культуры к. XIX — с. XX стст.

■ Выстаўка: "Куфэрак: стагоддзе

прыгажосці" — рэкан-

струкцыя касцюмаў XIX ст.

— да 14 верасня.

ГАРАДСКАЯ МАСТАЦКАЯ
ГАЛЕРЭЯ ТВОРАЎ
Л.Д. ШЧАМЯЛЁВА

г. Мінск, пр-т Ракасоўскага, 49.

Тэл.: 291 16 76.

Экспазіцыі:

■ "Жыццёвы і творчы

шлях народнага мастака

Беларусі Л.Шчамялёва".

■ Выстаўка: "Даследчы

праект "Дыялог эпох.

Інтэрпрэтацыі" — да 10

кастрычніка.

ГОМЕЛЬСКІ ПАЛАЦАВА-
ПАРКАВЫ АНСАМБЛЬ

г. Гомель, пл. Леніна, 4.

Тэл.: (8-0232) 74 19 11.

Цэнтральная частка палаца

Выстаўкі:

■ Выстаўка "Музей ша-

калада "Nikolya" — да 26

кастрычніка.

■ "Цмокі і васковья
фігуры" (скульптуры

драконаў і герояў фэнтазі,

а таксама гістарычныя пер-

санажы царскай сям'і Рама-

навых) — да 16 верасня.

■ Скарбы сусветнага

жывапісу ва ўнікальнай

калекцыі рэпрадукцый

Надзеі Лежэ з фондаў

Нацыянальнага мастацкага

музея Рэспублікі Беларусь

— да 7 верасня.

■ Выстаўка "Праўда

салдацкіх трохкутнікаў"

(франтавыя лісты і фота

салдат Вялікай Айчыннай

вайны з фондаў музея) —

да 7 верасня.

■ "Музейна-вобразная

зала "Хрушчоўка-60".

■ Турыстычна-пазнаваўчая

праграма "Праз вякі,

праз стагоддзі"

ў Лідскім замку.

■ "Крылы над Лідай"

— выстаўка да 100-годдзя

Лідскага аэрадрома.

■ Выстаўка "Як жылі

нашы продкі".

■ Выстаўка "Чарадзейны

Куфар".

■ Выстаўка творчых

работ выпускнікоў і

выкладчыкаў мастац-

кай школы "Сустрэча

пакаленняў".

■ Персанальная выстаўка

П.Цімафеева "Драма-

тычнасць сярэдняга

плана. Час жывых".

■ У рамках праекта

"Выток Нёмана — вы-

ток духоўнасці" —